
Награда
Десанка Максимовић

Награда
Десанка Максимовић
15
Рајко Петров Ного
2010

БИБЛИОТЕКА НАГРАДЕ „ДЕСАНКА МАКСИМОВИЋ“

1
Љубомир Симовић / УЧЕЊЕ У МРАКУ

2
Стеван Раичковић / РАНЕ И КАСНЕ ПЕСМЕ

3
Миодраг Павловић / СРБИЈА ДО КРАЈА ВЕКА

4
Танасије Младеновић / НА КРАЈУ МИЛЕНИЈУМА

5
Матија Бећковић / ОД – ДО

6
Милован Данојлић / РАЗГОРЕВАЊЕ ВАТРЕ

7
Бранислав Петровић / ГРАДИЛИШТЕ

8
Борислав Радовић / ПЕСМЕ

9
Слободан Ракитић / ПЛОВИДБА

10
Радмила Лазић / СРЦЕ МЕЋ ЗУБИМА

11
Милосав Тешић / У ТЕСНОМ СКЛОПУ

12
Алек Вукадиновић / КЊИГА ПРСТЕНОВА

13
Слободан Зубановић / КАД БУДЕМ ИМАО 64 ГОДИНЕ

14
Мирослав Максимовић / ШАПАТ КИШЕ О СЛОВОДИ

Рајко Петров Ного

**ЧОВЕК СЕ
ВРАЋА КУЋИ**

Изабране песме

Задужбина „Десанке Максимовић“
Народна библиотека Србије

Београд
2010

НА СВОЈОЈ ПЛЕМЕНИТОЈ НА ГОЛУБАЧИ

Ластавицо дробна тицо не цијукала
Кукавицо сиротицо за мном кукала
Прхнула си у небеса цептећ од миља
Врнула се стресајући свилу ковиља
Умила се ладовином морна од мора
Опила се зрачним вином орна одмора
Ластавицо црна тачко моћног белила
Кукавицо са Прозрачка ноћи те прелила
То не била ластавица сестра косова
Нит то била кукавица шћер са Косова
Већ то била у разделби часак пре мрака
Голубица душа сиња Рада Херака
Одмирачо племенита лака му буди
Легао је Голубачо да се пробуди

ЗИМОМОРА

ТВОЈЕ ЈЕ ДА КОРАЧАШ

Не можеш ти у такве послове да се пачаш
Није за тебе тресак нити цепање суво
Буди оно што јеси цео пређи у уво
Твоје је да избираш твоје је да корачаш

У новим пределима слуте се твоји кораци
Док палацају муње плава те тога штити
Непробуђени у детету чамују пипци смрти
И твоје опоре речи овде су једини знаци

Не буди разуман понекад можеш да врачаши
Зелено време апокалипсе на прескок жита
зрију
Запенушај у свему пусти да ти се смију
По стоти пут ти кажем твоје је да корачаш

ПОД ИНТЕРНАТСКИМ НЕБОМ

УСПАВАНКА

У дому до мене у соби број десет
Кревет број девет престао да дише
Уснио љепши свијет
И крвоток му
Једноставно
Престао да ради
Хронични бронхитис
Наслијеђен од оца
Умотан у прљав чаршав
Крај метле и лавора
Лијепа глава
До ногу боца

О не будите га
Не будите
Тек сада
Мирно спава

ЗАПИС ЗА БЛИЈЕДУ ЗА ОВУ БИЈЕДУ

Из опанака с пашњака
У лаковане ципелице
Нацијо госпођице
Јеси ли то ти
И куда птице
Камо ти срце
Наше срце
Љупкости
Јер ако си ствар хормона
Пјесмо
Чему милостиња
Бар ту где јесмо нек смо
Нека нам балканског иња
Зар увоз зар пустинја
Милозвучни концерти
Ушкопљеника
Ја одлучно гласам
За приплодног бика
И усну врућу
Што цвркне на леду
А не лимунаду
Не замак у прућу
За ову блиједу
За ову биједу

ЗА ИНАТ

Срндаћка ријеч ми у оковима псовке
Ко диван лирски сан у војничкоме шињелу
Вапи разоковљене душе бијелу цват
Док као самозвани сват
Низ ову тужну мечину
По салонима
Жваћем сланину
Љепоти за инат

СУША

Пошкропљен водицом лудом стварно јуноша
још сам

Ко плаха зверка у сумрак крвоток мој
пенуша

Али срчика-време подмукло дрвени се
И видим јасно видим све ће то да се згруша

О Оче мален бејах а правио се важан
И сада поново не знам како се оно хода
У јутру замагљеном од умних испарења
Са срховима жалосних нелагода

Издржи издржат мораш младости непожељна
У сувом живом вапну плавичастијех суша
Срчика историје из тебе док не севне
И зауздана морадне да нас слуша

13. јуна 1968.

НА НАС И ГАДОВЕ

Свет се ипак дели на нас и гадове
Нас треба побити што гадови живе
Због тих шиљовратих глистононих нежних
У моме су крају пропиштале њиве

О да хоће штогод крупно да се деси
Небитнице тмasta небитнога века
Од тебе оболех цркнућу а чека
Јогунасту младост неко крај дирека

На цео свет плазма пружа пипке своје
Ко медуза већ га у нехају срела
А ја започео бат-недохват храбро
Ја бескраја жедан гугутко дебела

БЕЗ КРОВА

КЛЕТВА

Никада нећу оправити Борјанима
Што ми дигоше кров са главе
Па протуреном кроз небеса
Свијетом ходим
Ко какав обескућен пуж
Дуж неке клупе у парку
Чест подстанар и гост
Када ли ћу пронаћи мост
Између мене и земље
Па не продаје се бабовина тек тако
За смотак папираћа
Толико тежи и очев зној
А док не могнем нешто боље
Уклету клетву мој
Бјелосвјетски бол
Под камен нек затуца
Не имали љетину добру
Колико ни ја кревета добра
Више жељели кишне
Неголи ја млијека
Не имали о Божићу
Ракије ни за лијека
Потуцали се за грумен соли
Колико и ја за грумен знања

Залудно тражећи очеву слику
Не јањило вам се
Не пролјећило
И никад не увели
Електрику

ПЕЈОВ ДО У СЈЕЧИ

Да те понекад поткрешу није тако ни лоше
И моје гране крешу да бујан стасам

Па да с пролећем
На сунцу
Сребрно засузиш
Игличасто
Хладом умивена
Шумо четинарска

Што ли ја само ноћу овако ружно слутим
За потребе пилане овдашње
Сасјећи све до коријена

И јелу
Ону рад које
Отац допуза из свијета
Да заспи под њом
И да се не пробуди

Бор
Мој врсник
У поткућници
Куће одавно нема
Посјечен
Витко тијело
Пањем се
Тамно бјеласа

Двадесет годова-прстенова
Колико и у мени

БРАТ

А осим Пејова дола
Камења
Нешто шуме
Имам и једног брата
Повијених рамена
Мрког
Угљенисана

Заборавио је говорити

А да га немам
Коме бих одлазио
Коме бих преписао
Пола четинарскога бола
У оној окрутној сјечи
Ко би ми цијењену
Школово памет
Ко би ме тихо испраћао
Ко би то као он
Озбиљно
Тврдо
На поздрав
Дигао малу шаку

У којој згњечи
Све љежности
Све ријечи

ОБЛИ ЗЛАТНИ ВРХ ЛЕЛИЈЕ

У сну само у мени је
Обли златни врх Лелије
Горко ми се борје смије
И вуче ме ко и прије
У мајкине руке двије
А очева сипња блиска
Све то само у сну смије
Да растужи поља житна
Што промину у очима
Само у сну тијело врело
Опружи се дуж Лелије
Све што јесте више није
Кад се будим све се бриште
Само у сну ја зажудим
Да ми рубље замираши
На сијено на дјетињство
И уз мајку осушену
Само у сну у мени је
Обли златни врх Лелије

СУНЦОКРЕТ

Већега лудака нема

Шија му се од тежина искривила
Нејак је то ослонац за главу блесаву
Од сунца обневиделу
У светлост лудо заљубљену
Ко монах онај звездочатац
Што у самштини скапа
Док му се ласте по рукавима гнезде
Низ реку пилећи у звезде

Па и кад оболео од туге свео
Стидљиво огромну главу срцу ближе пригне
И кад му зенице ситне поиспадају
Он и тад сунце упорно сања
Као у мају

Лудака већега нема

У МАХОВИНИ ДЕТИЊСТВА

САН

У маховину детињства лагано зааста глава
У мраку материце свијено
Уморан ембрио спава

Влажна топлина и модра паучина

Јутро ме светлом рани дању се мени спава
У маховину детињства ноћу зааста глава

СТВАРИ КОЈЕ СМО ВОЛЕЛИ

Ствари
Које смо волели
Зар изгубљене су заувек
Зелена столица
Очева шкриња
И благи мир са њима

У пустом свету осаме
Ја сањам блиске ствари

О како силан
Јер узалудан
Напор је мојих прстију
Тај близки мир да ухвате
У школьку руку затворе

Ти прсти
Пужа рогови
На друге
На јаве додире

ПИР ВУКОВА

У думачи мојој пировали вуци

А јутро босо
Ко рисова шапа
И росно беше
И помало језе
Белоногих бреза
Дрхтаве и сиве

У мекоти маховине
Ницале су гљиве
Меке и стидљиве
А недеља бела
Сипала је румен
По топлим гнездима
И плавим и топлим
Од топлине ноћи

Вукови ће доћи вукови ће доћи

ЕВО ЈОШ ДВА ДАНА ПРАЗНО ПРОКОЦКАНА

Ево још два дана празно прокоцкана
Неуморни ловче ластавичјих крила
У души ти се плава туга свила
А на раменима чамотиња знана

Ни песме ни жене Осушена грана
А сву ноћ пси лају подмукло и мукло
Истино болна самотно неслана
Зашто се то небо ноћас тако свукло

ПЕЈЗАЖ

Ветри ми се глава
Шума ме увија
Мек и широк глас јој
С песмом ми се стапа
Замире полако
Залеђеност слапа
Капља
По кап
Капа
Безвременост мира
Ништа се не миче
Безвучна празнина

Једна грана сања биљождера гладна
Па прсте увлачи под кору сакрива

И све тако бива
Као када снивам
А када се будим
Гасне лепа варка

ЕВО МЕ ЈЕ ОПЕТ СТИСЛА СТАРА БОЉКА

Ево ме је опет стисла стара болька
Док утапам главу у сутону меком
Ујесењен у трулом прокислом декору
Непоправљив сетан безвръзан за леком

Ништа ми не можеш обелела тugo
Шетачу док слушам шапутање трава
Неухватљив дамар лагано док ловим
Огроман сунцокрет ако ми је глава

ПРСТЕНОВАЊЕ

Овако ватрен
А окићен снегом
Брези место теби
Жиг усана врео
Утискујем
Па да се оледи
На њезиној кори
Сребрн прстен бео

ШТА МИСЛИ ЧЕМПРЕС ВИТИ

Шта мисли чемпрес вити
У ноћи док кора влажи
Шта ли то лишћем шапће
Док му се дебло снажи

О би ли море ноћу
Могло му одолети
Да витак да самотан
Обалом кораца лети

И би ли јутра рујног
На воду када крене
Сановна дева могла
Због њега да увене

НОЋОБДИЈА ЗЕМЉЕ

Мој ум песму трује корен јој сажиже
Небеска прашина модро ме притишће
Шта се ово збива снег једнако пада
Окружен стаблима само сам ја лишће

И шта ако снег не мисли престати
Постајемо бела безоблична маса
Ослепеле ствари залудно се траже
У овој мртваји без сенки без гласа

Већ звезде за мене баш ништа не значе
Већ смрде на бензин и на људске руке
Првотна чистота неповратно чили
Док се песма зачне све је више муке

Ти спокојно спаваш као све ће проћи
Земљин Ноћобдија ветровима мета
Самозван јер незван а потребан добу
Ноћас збиља стрепим над судбином света

КАД ВРЕО С МИШЉУ НА ТЕБЕ

Кад врео
С мишљу на тебе
Умирем
У сутон
Бео
Снежни
Не рањавајте ми
Околину

Ко оно тамо
Стреса
Цветове
Снежне
Са грана
Голих

ЗЕМЉИНА ТЕЖА

Слепа и у несвести материја спава
Спи првотна плавет претпотопскога лета
О магло мог детињства жиласта и пребела
У теби ново постање и мешкољење света

У отежалом мраку замеци клијањем шуште
И намешта се стење и намешта се трава
Мене запљусну плавно прва детиња језа
И студен јутра и непојмљива страва

Сусрет са бившим собом детиња шумо моја
Кад именовах вода небо кад именовах бреза
Ко некад док именујем ја завичајем владам
Ко некад лепо ми је док облива ме језа

Не може сав свет у моје зенице stati
Шумно борје ме вуче ма куда да се кренем
Виловом долу виловном изведеном
Рад ког ћу у туђини изгубљен да увенем

ПОСВЕ НЕМ

ОВО ШТО ЈОШ ХОДИ СВЕТОМ

Ово што још ходи светом
Мора да је моја сенка

Сунце ми попило памет
Море ми однело снагу

Урамљеног нек ме носе
Да окитим цркву неку

Овакав у песму нећу

ПЕСМА О СМРТИ

Нестаје ми тело У дух се преливам
Док нагоним ствари нешто друго да су
Луда озареност моје лице бива
И светачку трулост већ носим у гласу

Када се дајем цео ћу се дати
То је страшна храброст са дна страшног мене
Главо моја мутна ти нећеш ни знати
Да од твог порода бела опна вене

Мене више нема То утвара стоји
Зар ћу тако млад свету збогом рећи
Смрти жута бедо ја те се не бојим
Када будеш дошла шта ли ћеш затећи

ОЗДРАВЉЕЊЕ

Синоћ корацах над амбисом
Још ноћас све би тако срамно
О мене мене спаситељко
Благословено небо мамно

Шта ће та раскош изван мене
Прашници-цврчци што сте се смели
Осечам данас оно највеће
Природа како у ме се сели

МИСАО ПОГИБЕЉНА

Марку

Осети мирис земље за градом поред реке
Схватити никад нећеш тај мрмор младе траве
У потиљку ти свиће и већ си миран сасвим
Са мишљу погибельном од које очи плаве

Једна ти грана росно све боре с чела збриса
Друге се хоћно труде да ваздух ослободе
У благе руке у бескрај положи главу трудну
Зажели смрт почини излишан крај вечне воде

ЗИМОМОРА

С руку чама ми капље путем којим те нема
Са гране лишће спаде па јадно виси гола
Зимоморан сам и мрзне ми се тело
И плаве ми се прсти немоћни и без бола

Бесмисла пуни су ноћас Јалово прашничко
злато
Безразложна је ноћас лепота твога лица
А снег опасно немилосрдно затрпава
И навешћује се свеопшта вејавица

Умиреш то ноћас умиреш неповратно
Сен чиста неземаљска вратити мени се мора
Бесмисао руку и даље језно траје
Мада су с твојим лицем постале метафора

ВРАТИ СЕ У ПЕЋИНУ

Врати се у пећину у напуштени дом
Спржило сунце спржило сумануто
Па шта још изгубљен
По свету тражиш белом
Шта обезглављен

Чујеш ли ветар
Олују чујеш ли страшну
А твоје шуме
Твоје даљине
Како је топло камену
У крилу земље
Како мравима
У мравињаку

Залутали ти прсти
У косу туђе драге
Одавно лишће их тражи
Самотне неће руке ти бити
Галеб ће да долети

Са земљом да будеш једно
На земљу глава нек пада
Шта се ту измотаваш
Упорно изван шуме
А лудо жељан хлада

ПОВРАТАК

Смогрен ратник се враћа
Да опет загрли свет

Ни травку згазити не сме
Ни драгој убрати цвет

Јер негде дете плаче
А колевка на гробљу
А одбачени шлем

У живот као у храм укрочи
И оста посве нем

НЕМА ВЕЧНОСТ

Овај мук је очај коначнијех ствари
Њихов слеђен напор од кога се седи
Све је овде једном хтело бити друго
А све нема вечност бездушно заледи

Ово је бела долина кристала
Од звука влажна и препуна сене
Ова мртва студен залеђено време
Вечни мир и покој одсуство промене

За утробу земље привезани немо
Сад несвесни слепи и уклети али
У сну стари немир отвара им зене
За покрет и у сну опет све би дали

ХРОМИ ХЕФЕСТ

Никада ово тело ко ноћас збринутије
Никада тако прозрачно после олује после кишне
Свету овоме ја сам прапочетак
У моме ритму трептава васељена сва дише

Нестају облици замире бол предмета
Једна нијанса једина боја смеђа
Ко сенка мекано израња њено лице
Бело а уздуј бескрајна плава веђа

Онемех пред лепотом тајанством космичким
овим
Муџав остадох немоћан остах знамен
Тој сили праисконској везиљи свега живог
Уклето непомичан скамењен остах камен

Пред богомољом заспао штап уморни
Дању светлошћу купан изгубљен ноћу у сени
Једна се јасика бела нехајно осмехнула
Ко грана мршавом ко сатир смешном мени

Из земље кроз уво изниче биљка моја
Витка ми рука око месеца свита
Док корачамо збуњена шума се склања
Ја Хроми Хефест и Рујна Афродита

МОЈ СЛУЧАЈ

За овај град само ме пркос веже
У њему живим једино из ината
Без моје сипње
Бесмислене биле би оловне магле
Мој ћурак наопако смешан
Без сивог варошког блата

Кад ћу ако не сад
Рећи то што ћу рећи
Старци у страну
Канибалска чула су гладна
Балкански неподесан
Словенски оснежен
На дивљем јелену стижем
Ово је моја младост горопадна

Шта мост
Ја ни газ не признајем
Једини пут је
Самотан
Пешке
И уз матицу реке
Мутна је понорница
Узводно потекла за мном
Од тог је васиона препуна ове јеке

Овде ће један смртник
Господа да победи
Јер ништа још није
Јер све тек има да буде

Засада
Нека се ледена пустош
Мојијем огњем грије
Остајте задивљени
Пред величанством луде

Ја сам мрк
И опак
И вечно против свега
Јој моја мршава голуждрава
Двадесет и два лета
С мога вас чела гледа
Демонско Дисово око
Мој случај постаје
Случај целога света

ЗВЕРИЊАК

ПЛАНИНСКА ПЕСМА

Заточенички грцам у снежним врлетима
Планински светац с леденим ореолом
Отрован озоном металним миризом рима
И кукуреком и љубичастом смолом

Чемерно моје горје тако ти мрког чела
И даждевњака на киши што се крâве
Тако ти ласице њоме нас мајка клела
И чемерице и непознате траве

Отвори беле путе којим се ходило није
Макар на њима пао у бусијама стрâва
Опори ментол растиња овде из свега бије
Цела се шума из мене испарава

У ЗВЕРИЊАКУ

ЖУТОКЉУНАЦ

Стврднута опна смисла пуша
Од нестрпљења жутокљунца

Док паперје му ветар шкакљи
Од миља ћипа и циличе
Гле не зна где је
Куд би шта би
Све га се овде живо тиче

Подругљиво се сунце смешка
С ноге на ногу пређе рода
Мрав се учтиво склони с пута
Тад облак прекри део свода
Сумњичав тетреб заколута

Све притажи се Он ко стршљен
Скврчи се засикта накостреши
Чујеш како га бриде крила
Голуждравом се зверињак смеши
Сунце на једно око шкиљи

Са свим га веже хиљадом спона
Нови омотач
Васиона

КАЗИВАЊЕ О ЛАСИЦИ

На опрезу спава звере
У јаслама ил у њиви
Увек спремна да одере
Све што јој се успротиви

Осим људи мрзи кишу
Лисичије ситно лице
Из тмине нас хипнотишу
Ледне очи-злослутнице

Од ње зубе неће скрити
Ни тај кога више није
Та богиња весник смрти
Усред опште Аркадије

КРТИЦА

Грешком тамних чула или кобном тежњом
У загрљај светлу потиснута мраком
Знак какав пошаљи нама с ову страну
Краљице подземља с круном-критичњаком

У зобници света док подневом жеже
Оштро уво чуће свраб подземних била
И читав мравињак измишљених крила
На жици од сунца до најдубљег рила

Мирис напуштеног критичњака-храма
Ко на разбојишту Бели понор сеје
Танке шиљке светла под којим се слама
Дрски напор tame Мир подмукло веје

Онај што је сможди као да се каје
Жута Кугла слази у лук дечјих рукâ
То загрљај пусти тек има да траје
С тим чудом том Сфингом од сјаја и звука

О ДАЖДЕВЊАКУ

сказка

Пре свега ти си само ружан
А све би дао да си зверка
И сказка о том да си нужан
У маглинама прапочетка

Трапави смешни влаге кнеже
Само је ехो бившег сјаја
Са несећањем што нас веже
Кад беше крокодил и аждаја

Ко теби сличан шумска лудо
У невреме се светом клати
Ко првиђење словенско чудо
Зaborављено сред папрати

ХЛЕБ И СО

Ноћи мека шапо звери притајене
Пробуди се страшна усред крхких здања
Очњаци кржљају густа снага вене
Потпаљена чаме крила некадања

Час је дајле у ком походе нас звери
Чујем древни топот на добошу ноћи
Па кад најзад падну и последње двери
У то свето јутро о да ли ћу моћи

Го у освојеном завичају стати
Усред зверињака као усред себе
Сличан Оном Првом да ме чују влати
Рећи вину вино тихо хлебу хлебе

ТАЈНИ ЗНАЦИ

Помешани дишу звери и дечаци
Ноћ је Чисти сати оне која слути
Да ће ми се тајни отворити знаци
Док хлорофил стиха у биљкама ћути

Ретки зачу петла Али све оживи
Лаком дрхтавицом кад јејина хукну
За пањ роге сакри и сам нечастиви
А царевић иван пројаха на вуку

У затишју доба несноснији све је
Немир што га шире песници и врачи
Тобож они знају студ одакле веје
И шта то хук сове у раздање значи

МЕЂУ ЗВЕРИМА

Све чешће идем у планине
Међ звери међу крволовке
Кад проспру дроб танке срне
Ја учим свети закон стоке

Зар нису силни вук и вепар
И све то чисто што их храни
Сасвим је лепа готово витка
Смрт дивокозе у сурој страни

Два јастреба се лукаво скрише
Од страха већ се папрат пуши
Безазлено и крв се сише
Са зверињаком док се њушим

МЕЂУ ЉУДИМА

МАГЛА

Дух овога града магла му је име
Непознатом соли твар у мени сише
Ако можеш чудо хајде уништи ме
Ако ли не мognеш тебе није вишe

Граде кад те срушим то ће бити скоро
Твој сироти дух уклет ће да лута
Баш као што ја сам око тебе моро
Понад зверињака Да страшног ли пута

Мутна су времена Знак да иду ина
Сиња моја главо ти се ниси сагла
Сад док влада Њено Величанство Глина
Кога бога тражиш овде је бог магла

А ВИ

Што волим кад се сав одједном узјогуним
Хајдучки преци тад у мени се чују
Голаћи бескућници једино вични буни
У песми као у сну што само преврате снују

Што волим своје срце то љуто дивље птиче
У грудма у крлеци кад бесомучно бије
Па када понорница бистрог пркоса ниче
Без наде да се игде тако жестока слије

Што волим кад се ником не уклањам са пута
Пред мојим сиромаштвом силници бедници
зебу
Овако ситног страшног ко ће да ме прогута
Кад сам за своје речи ја одговоран небу

НА ТЕСНОМ МЕСТУ

Те песме друмског разбојника
У којим никад не рекох право
Не писах ја већ мога лица
Преступник срце гологлаво

Тај преступник је све што имам
Једини он је смео стати
И међ људима међу зверима
На тесном месту причекати

ЗАПИС ЗА МАНАСТИР САВИНУ

Овдје се дивљи Словен сударио са морем
Млад вепар и јелен брзоноги

С неба је раскошнога јутарња свјетлост лила
Када се стријела с тетивом укрстила

Од страха и љепоте рука се укочила

НОЋ. ЛЕДЕНИ ТАЛАСИ КАНАЛОМ

(A. Блок)

Ноћ улица пустош ил лудница
Свуд око нас нешто попут сплина
Нас двојица самртничког лица
У Русији препуној бензина

Дрхтим далек сваком завичају
Ладан ветар кроз главу ми свира
Ја ни једну не рекох о мају
У Русији препуној папира

Ја ни једну не рекох о мају
Ни код куће ја то нећу моћи
О Русији твоме завичају
Стара ватра мора опет доћи

Ноћ улица затвор ил лудница
У домаји нешто попут смога
Зашто у њој остадох без лица
Кад већ тамо не угледах бога

ИДИЛА

Јер ти ћеш иначе тако завршити
Зар онда није свеједно пре или после

Ту брате лежи принцип постелье
Ту те нешто вуче
Ту је крај света
Котва
Тихо пристаниште
Центар земље
Трокитовски темељ света
Есенција палачинки
Масних пита
Вечерњих самовара
Тихих уздисаја
И топлих рекли
Загрејаних банкова поред пећи
Дакле
Исто као да си умро
А опет си жив

Две добити одједном

Е брате запричао сам се дођавола
Време је да се спава

Злочин и казна, стр. 229.

НОВИ ЈУНИ

Од мора ништа ти не тражи
Нису за тебе лаки пути
У мору нећеш спрати лажи
Времена што те ошамути

Можда те може спаси шума
Дебелим ладом густе страве
С којом у општој тмини ума
Одувек труну такве главе

У Дубровнику
маја 1971.

ЗАТВОРИ СВОЈЕ ОКНО И ПИШИ ОВУ ПЈЕСМУ

У нашем сивом умноженом окрутно дугом
животу

Остало нам је једино писати dakле пјесме

За нешто достојније зар ниси кадра
Младости моја срамна

Видиш ли по минском пољу спокојно пасу овце
И дивљи пси љупко уврђу кусим репом

С мансарди из поткровља уместо у затворе
То спуштамо се у живот

Штрајкују полицајци

Ћувици сасвим пусти
На страшном мјесту никог
О преозбиљни свијете
Лудости ни за лијека

Ко је тај који може
А да му се не смију
Ко некад
Богзнакад
Рећи
Јуриш у историју

БРАЗДА НЕСПОКОЈА, Т.Ј. БРАЗДА СМРТИ

Уљуљкана душо дубоко заори
Бразду неспокоја бактерије смрти
Нико нас достојно не уме да спори
Морамо са собом сами заратити

Кренимо одједном на четири стране
Јер у свему страшни део мене има
Под главом се мучи сунце да огране
А стегна негвама обавија зима

Величанствен хаос хаос озарења
Витла ми прашину с зарђалих чула
Здравствујте моја целителна бдења
И пушкарнице нових караула

То је онај живот у коме ми свуда
Гонг већ најављује одгођену трећу
Могао сам бити краљ богаљ и луда
И законодавац мого али нећу

СА СОБОМ

НА ПОЧЕТКУ СВЕГА

На почетку свега извирао Ђњепар
Млеко Закарпатја ове слике сишу
На пропланку дете Спава Изби вепар
Згранут од близине Шишарке не дишу

Кртице шишиши даждевњаци вуци
Кротки док га њуше поклоњење чине
Големи је спокој у маленој руци
Складно опруженој на срцу рођине

Мед преко усана Плавет испод чела
Месече у шаку божје јаје снеси
Риђи Исус нека заустави врела
Ноћас ништа ружно не сме да се деси

ОГЊИШТЕ СВЕТА

Брзо кроз баџу низ вериге до огњишта
Спокојно које тиња
Сироче то се гласну негде дубоко у свету
Магнезија и иња

Притажимо се Ко куца Шћућурене
То нас походе срси
Напољу вуци Ко срча срце пуца
Страшна поларна светлост Колају елементи
И празно небо виси

МУДРОСТ СКРИТИХ

Са влажном маглом снохвatiце
У постельу се своју свали
И шапћи шапћи немилице
О ја сам мали мали мали

Можда ћеш тако и избећи
И гордост глупих и глупост ситих
Можда ће ти се таквом рећи
Та загонетна мудрост скритих

СТРАШНА ПРИЧА

Ја никад нећу чути друге
У белинама око себе
О како проћи испод дуге
И бити други То ли зебем

Да јесам неко тако моћан
Да од те моћи поманитам
Ил божјак сасвим беспомоћан
Осуђен да дотле скитам

Док нађем цркву на крај света
Со бесконачног на њој цврчи
Што модар шишмиш је облета
Као у овој страшној причи

ИЗВАН СВЕТА

Стоји ли изван света
Убоги онај дом

Синија крај огњишта
И на њој хлеб и со

Постеља у постелеји
Топао сан детета

Ако је бивши дечак
У свету нестало

У ВРХОВНОЈ ЗЕНИ

То дишу кристали
Пеном прочишћени
Свет је тако мали
У врховној зени

У врховној зени
Голуждравог века
Исто ко у мени
Будућност се чека

Капци се отворе
Столеће се слуша
У пепелу зоре
Зрије оскоруша

Капци се заклопе
Трне искон-зрака
Тад исполин-стопе
Из мог зверињака

ЉУПКА ПАУЧИНА

У све се увлачи срамно влага мира
Нечастива сила тихог рашчињања
Музика смрти и музика пира
Густа измаглица лелујавих стања

У наше руке мртве па мавене
У наша срца где царује чама
По очима је размрежила мрене
По капцима се нахватала скрама

Суше ако дођу ако једном гране
У лобањама биће опет тмина
Ту њихаће се из ноћи у дане
Млађа сестра влаге љупка паучина

ИЗ ПАЗУВА БОГА

Када се отвори
Земљина утроба
Да проговори
Биће сувог доба
Сред тимор-дивљине
Из пазува бога
За инат тад сине
Чекан ниоткога
Леп
И недостижан
На све спреман
Нетом
Трн
Који је себе
Превазиши
Цветом

БЕЗАКОЊЕ

ПОРТРЕТ УМЕТНИКА У МЛАДОСТИ

Уштројен ждребац или бик утучен
Под покровцем и на улару водан
Прописно шкопљен жив клан недоучен
Званично свезан врло одан

Присилно кротак млад пажљиво лучен
Непорочан може се рећи згодан
Обрађен и при том незнатно мучен
Тврдоглав прав за вучу непогодан

Интелектуалац малчице скучен
Затреба ли гарантовано плодан
Фотогеничан за излог обучен

Понижаван и самовањем глодан
Једноставан а ипак непроучен
И на kraју старом шинтеру продан

ДОК РАДЕ ИНСТРУМЕНТИ

Ти коци и конопци та распевана сврдла
У тело уграђени ти инструменти смрти
Тај унутрашњи чекрк око кога се стврдла
Рђа и со времена у коме ће нас стрти

Велика преса страха црна приватна рупа
Коју зачепит неће та неуморна справа
У душегупки груди док врабац-срце лупа
О кључе и катанце крај којих кербер спава

Ако смо трошни ломни прашина брашно плева
У ковитлацу моћи силника оба света
Ако смо пресна шала у тој небеској пизми

Ако сам сужањ јакле мој ланац нека пева
Велику фарсу стиха и говор нека цвета
На прагу бесмртности Док раде механизми

О ИЛИНДАНУ ЈАХАХ КОЊЕ

О илиндану јахах коње
С бабељом до краја лета
Ала сејасмо безакоње
По кулацима из конфета

О илиндану барут воња
И муња небо одгонета
О ковитлаци безакоња
У законима тих сонета

Које громовник с нама пева
Од љубичица и куршума
На илиндан ме жеже сета

То перуника кишу снева
Само да рикне гром из шума
Кад и поента из сонета

ТА ЧАРНА БЕЗАКОЊА

У густим слаповима видим отиче време
Прастара супстанца ишчезе попут дима
У шупљој одори свете речи су најзад неме
И наш је говор сабласна пантомима

Њорсокак историје Та глува машкарада
У црној магији ликују трбухозборци
Карневал бесмисла Сенама опет влада
Човеколики хаос и зелени заморци

Радуј се душо моја светлости са сиона
Мутави демијург кротак је попут слона
А агресивно дрхтури свака тварца

Мржњом је надојена напукла васиона
И сваки трен је створен за чарна безакоња
Под кажипростом исконског криминалца

МАЈКА МИ НИСИ

Земља је нар бесмисла
Зрелошћу када бунца
Шапоре света числа
У златној пређи сунца

Шапоре изворима
Гргоље гладна уста
Земљо твоја је рима
Разговетна и пуста

Земљо срећне се шуме
И камен и живи створ
На твојој хране сиси

А само ја разумем
Твој изврнути говор
Земљо Мајка ми ниси

СИЈАМСКИ БЛИЗАНЦИ

Прогонство то је тунел којим себи ме враћа
Жестока жедна слана досада калигуле
У чвор свезани страшћу ми смо сијамска
браћа
Два лица исте глади када нам маске згуле

Слепи и глуви часи То нам се старац свети
Рибе на сувом песку два зева скоро иста
Танке капљице крви – једине благодети
Плићаком историје два залепљена листа

Што ускоро ће срасти Наизврат Членовима
Хијероглифима кичме Лепотом чудовишта
Бићемо моћно Једно Застрашујућа слика

Доба које за своје мученике нас прима
За пророке и жреце свога Великог Ништа
Припитомљени сатрап с вitezом тужног лика

КАД ЂАВО ТИКВЕ САДИ

Трњине и глогиње
И штуро тело злице
И потом невесиње
Глади и оскудице

Жути се наша душа
И ђаво тикве сади
И шушти оскоруша
Над домом сирочади

И све је тако страшно
Дрењине и мукиње
Света где падам нице

Сипко детињства брашно
Римује невесиње
Са зујем несанице

ДОК ПАХУЉИЦЕ ЛЕТЕ

Све чешће бива тако у мени нема мене
И празан бунар тела одјекује ми туђе
Ја шапнем своје име а оно у ме блене
Не познаје ме вальда па неће ни да уђе

У тај брисани простор где ме све чешће лиже
Бeo језичак смрти нежно ко своје дете
Само ти буји паји земљици све си ближе
И густој успаванци на изворима лете

Само ти спавај синак – и тако све се љуља
На танком зраку свести у снегу задње зиме
Дубоко ко у гробу Мраз ти венчиће плете

Прирасти за колевку у уши наспи уља
Пуст ветар заборава избрисаће нам име
Труне крстача века Док пахуљице лете

БЕЛИНА ЂЕ ДА НАС ПРЕНЕ

Шта око нас гракће зима
И међава шта фијуче
Кућа пуна стварног дима
Чекаће нас ко и јуче

Ал међава кад задрема
Крај огњишта шћућурене
Ко да ничег више нема
Белина ће да нас прене

Зар си сестро тако бела
Живе сузе леденица
Отимају ноћи зору

Ко да си ме заволела
Па ми покров од иглица
Извезујеш На прозору

МАДА УЗАЛУД СВЕ ЈЕ

Збиља узалуд све је млад месец роса трава
И успаванка кишне на тавану по крову
Попустио је мандал у срцу седам брава
Па нека затекну ме у дому ко у рову

Збиља узалуд све је Тај неко мора доћи
На зиду пушка спава у окну свећа дршће
Шапуђу лептирице песму суђаја ноћи
О гајтану и свили којим ме доба стишће

Збиља узалуд све је По столу пљуште звезде
Пуче небеска соха редари земљу чисте
Ал чарно безакоње из века свуда веје

И видим без јахача четири коња језде
И видим слепо око врховног снајперисте
Окини стара пушко Мада узалуд све је

МОГЛО ЈЕ ДА СЕ НЕ ДОГОДИ

Ни на што нећу ја да хулим
Зашто Та све се царски згоди
Рођење моје равно нули
Могло је да се не дододи

Љубави смешне глади голе
Накострешено иње страха
Кад запахну ме кад ме сколе
Моћни тајфуни твога праха

Провале твоје кад се сруче
И презаво се срце стреса
Док разараши ме радиш за ме

И када крв ми мукло туче
Певају живци струне меса
А с њима и ја Кћери таме

ЗРЕЛО ЖИТО ВИЛОВ ДОЛЕ БОСИОЧЕ ПЛАВИ

Зрело жито вилов доле босиоче плави
Не презри ме прихвати ме сакриј ме у трави
Поврати ми сестро водо своје очи меке
На које су прогледале планине и реке

Не бежите звери птице пуноглавци мрави
Сачуво сам за вас речи у свирепој глави
Ко страшило на сред њиве стојим усред света
Као шиљак громобрана где несрећа слета

Ево горе бели живци старо иње душе
Спасите ме хлорофили да ме не избуше
Ласер зраке у прецизној шаци мафијаша

Ако ишта може спasti бесловесност ваша
Ако спаса више има овој црној глави
Златно жито и коприво босиоче плави

СТВАРНА ЈЕ ТЕК ЉУБАВ БЕДЕ И НЕБЕСА

Туничега нема Све је измишљено
Стварна је тек љубав беде и небеса
Голотрба деца у пласт слажу сено
Сузно коњско око ни муве не стреса

Ситан бисер змије низ откос потече
Јастреб зацијука И вране у низу
Сиромаштво свето О убого вече
Ако игде овде ви сте богу близу

Ако игде овде привиђења треба
Клисуре и кланци Зими вуци вију
И орлови сури краду богу дане

Зулуми детињства На сред ведра неба
Кроз облак прогони танку бедевију
Са загорја ломна љутица богдане

ИДЕМ У КАЛУЊЕРЕ

Тај тамјан боровине та смола заборава
Кадионица сунца плавичаст олтар шуме
Усмртиће ме смиље – то како дише трава
Та религија што се моћно сручује у ме

Векове наглас сричу ту папрат и дивизма
И слово о постању овде поново читам
Јагоде те герилке изворног комунизма
Муџају историју кад за једнакост питам

Стршљени осе пчеле молитве чате цвећу
И причест узимају из шарених путира
Ко земља једноставни псалми су ове вере

Са пања са престола помакнути се нећу
Ко главњу запаљену нека ме киша спира
Све док не будем примљен у шумске калуђере

ЈА СВУ НОЋ ЧЕКАХ ТВОЈА ДЕЛА

Ја сву ноћ чеках твоја дела
Ко над безданом кад би тама
У раж је прва зрака села
Дух божји трепти над водама

Дух божји трепти оно време
Кад дела твоја теби личе
Да земља пусти своје семе
А небо прво гладно птиче

Да у лејама кромпир бунца
Да у јаслама дише јаре
И око христа шушка слама

Док слази светлост са врхунца
И кандила се срца заре
Дух божји трепти и у нама

ТО ИЗГУБЉЕНО СОПСТВО

Отрован и ничији низ своју шуму слазим
Са младог бора сврнем крбуљу заборава
Ко груди да изврнем Низ купињаке газим
Чанак је пун јагода – пут лековитих трава

Коме ћу да их носим о громе разбојниче
Кад очи боровница скривају се од мене
Те кладе изваљене на кућишта ми личе
По којим као вране у црном чаме жене

Разорен исто тако још живи угљен стида
Баш као што пуж грбу ја носим своје ропство
О не може ме спаси ни водијер од рога

Ни света параскева са измишљеног зида
По којој црв ми везе то изгубљено сопство
Док ждијем испочетка брвнару пуну бога

ЗАТВОРИ КАПКЕ СПУСТИ РЕЗЕ

Затвори капке спусти резе
Препиши мртву срму зиме
Коју по добу студен везе
У катрене и чисте риме

Отвори врата тачној смрти
И залеђеном шупљем свету
У строги ритам у стих шкрти
Смрт је код куће у сонету

У празну љуску плазму саспи
Прашину срца зринце соли
И задњу жишку згаслог лета

Онда бензином све то полиј
Па у пламену слатко заспи
Смрт кротко пева из сонета

ЛАКУ НОЋ МУНИЦИЈО

Михољско лето Фрајлице љубичице
Боси апостоли цвиле
У вршку бора ђаволи-веверице
Мрави на службу миле

Још сунце камен греје И мене греју ками
Топло је и у гробу
Мрави шпијуни црви чекају да амин
Отпевам своме добу

Звона Пред прагом нишчи клече
У мраку пуцкетају начети свеци
Ја у судију гледам

Нека по протоколу одумре ово вече
Лаку ноћ муницијо Спавајте кротки меци
Време је да се предам

ЗРЕЛОСТ ЈЕ СВЕ

Зрелост је све Паучина
Процрвоточен свет до дна
И златни прах на цвату крина
Из девојачког из мог сна

Зрелост је смрт која спава
У дуњи црв у срцу ћук
Пепео што испуњава
Дрво живота Онај мук

Којим се сасу храст до храста
Док сен по сен с њима пада
Ко устрељене срне две

И земља са земљом сраста
Ишчупан црн као клада
Ја трунем тек Зрелост је све

ТВОЈЕ СЕ ТУЖБАЛИЦЕ КО УСПАВАНКЕ ЧУЈУ

Од жутокљунца зар ни орао ни соко
Ни утва златокрила
Зар страшило си тек што у свет блене разроко
Већ саломљених крила

Вран гавран дис гракће по твоме разбојишту
И зло у кљуну носи
Очерупане сове од несреће се бишту
У свакој твојој гласи

Твоје се тужбалице ко успаванке чују
На црне гласе на гавране је свико
И петао на крову

Јеси ли слепи соко кога и вране кљују
Њиште издани коњи Зар их не позна нико
Ни руку дамјанову

ДОМЕ БИВШИ ДОМЕ

Када сева муња
Када грми гром
Нек мирише дуња
У сандуку твом

Када вију вуци
Кад ми њуше траг
Ти фитиль увуци
И пољуби праг

Старе смешне речи
Јесам ли још жив
Или ме већ ломе

Од чега нас лечи
У дувару црв
Доме Бивши доме

НЕК ОТРОВИ ТВОЈИ ЧАЊЕ

Нек отрови твоји чађе
У бунилу дивљег мака
Све што може нек ме снађе
У самоћи мравињака

Нек отрови твоји чађе
У врућици младог саћа
Ускоро ће да ме нађе
Она што нас земљи враћа

Нек отрови твоји чађе
И тада из црне јаме
Где сипљиви вулкан дише

Задњом ватром старе крађе
И нек изнад срећне таме
Дим весео сонет пише

РАШТА БОЛАН ОДЕ У ХАЈДУКЕ

Што је ово ево неко доба
Уједно су овце и курјаци
Што је човјек ка слабо живинче
Ум се смути а језик заплиће

Мед за уста и ладна приоња
Постадоше лафи ратарима
То нијесу за људе градови
Већ тавнице за невољне сужње

Сакрише се миши у дуваре
Млади вуци подвише репове
Разбјежа се лудо и нејако

Сам осталде у сријему рајко
Сам осталде са борија рајко
Као суво дрво у планини

ВЕРА ОЧАЈНИКА

Насрнуше на ме сурова чудеса
Тремор моћне реке мавен тимор леда
Прочишћен и ведар дубином удеса
У језерцу ока кањон се огледа

У језеру с небом огледам се и ја
Већ сед од прашине с пута и у души
Је ли љубав оно што из сунца сија
Кад и последње се уточиште сруши

Је ли путовање вера очајника
Ил задњи пламичак који ће да стиња
Као извор песка у модрини вира

Шпијун бившег бога – старога крвника
Кука ми ко некад кукавица сиња
Ево мрем под липом поред манастира

ДА СЕ НАШЕ РЕЧИ НЕ РАЗМИНУ

Стих је што и платно боланом дојчину
Сестрица јелица Њене златне руке
Да се наше задње речи не размину
У стих ко на коња – гори у хајдуке

Ту још увек има оног чега није
Утегнути мртвац ту може да сања
Из потаје да му рујно вино лије
Још грешна и млада крчмарница јања

Тако ће још можда чудо да учине
Сестрице јелице лековите руке
Да се наше старе речи не размину

Утегни се пре но бљутав живот мине
Дору на рамена – гори у хајдуке
Стих је што и платно боланом дојчину

ХАЈДУЧИЈА

МАЛО ДОКУМЕНТАРНИХ ДЕТАЉА

НАДИРЕМО СКИТСКИ

Сјени Гаврила Принцића

Надиремо ситни здепости и тврди
Освајамо мучки лоповски хајдучки
Косооки кривоноги пригушени скитски
Трпки полуудивљи надиремо митски
Под куполом шугавог интернатског неба
Са периферија из влажних буџака
Зелени од мржње и жути од жучи
Унижени препуни криминалног мрака
Прегризли смо гркљан досадној епохи
Напудрана госпа грациозно липти
Ми идемо даље ми јездимо брже
По уклетом кругу можда кругу смрти
Иза нас остају стазе и богазе
Ломни грудоболни пастели равнина
Благословене крај плотова жене
Иза нас не оста чак ни мјесечина
Препуни густог криминалног мрака
Из ко зна још каквих прадједовских тмица
Ми пуцамо страсно из публике с лица
Нека се оконча ова комедија
Овај идиотски театар улица
Некролог срочисмо за псеудоруљу
Излишно слободни до грла у муљу
Они у вријеме утиснуше стопе
Пуцајући право у срце Европе

ВЈЕТАР КАЈМАКЧАЛАНА

Ту леже грешне очеве кости
Без крста без киљана
Са земљом срасле људске мошти
Кроз које пуше вјетар Галиције
Вјетар Кајмакчалана

Миришу дивље крушке и мјесечина
Путем којим се враћа
Сјакте се очи звијери дубоко у ноћ
Шумама Закарпатја

На небу смјешка се Бог

Мој отац псује пљује Небеску Чивију
О коју чудовишта вјешају крваве гађе
Гле Пеша како свира у смешне гајде смисла
Рогове ништавила

Мој отац анархист комита пјанац
Познати атентатор курвар превејанац
Неписмен зналац језика печалбар

Американац

Научник укољица противува падобранац
Скептик мистик комунист спиритист

Мој општи отац
Колонист

Тај прах та сабљаст коју још вије
Лаж и опсјена Историје
Те кости кроз које и данас свира
Вјетар Кајмакчалана
И Галиције

БРЂАНСКИ КОПИЛАН

Ко како
Ја овако
Па коме цикне
Пргав и пријек
Како то већ и треба

Као град
Као кошава
У овим равнинама сам
Нужан

Незгодан
Као увијек уосталом
Изроним из сувих омаглица
Да посрамљено грозје
Напрасно
Наглас зрије
Тад посве барбарски закорачим
Немилосрдно тешком ногом
Диљ ове питомине

Застанем
Па гледам
То динарски хитро тијело
Како од искони се креће
Постељи препуној сна
И топлог мириса жене

Дјечаци без рамена
Из туба истиснути
Дјечаци непотребни
Недопустиво дуго ништа
О рибљем уљу не знају

О благи Боже
Како насрћу на хајдука
Ти сасвим полудјели
Буљуци дјевојака
А њему прслук пуца

Да
Иза мене остаје само пустош
Зна се
И шапат
Исто знан
Тај шапат некорисни
Брђански Копилан

А шта је мени
Реците сами
Само кад бих то хтио
Три винограда берачица
Прегазити
За цигло подне
И не утолити глад

Па неспокојан
Кatkада риђ
Ко ускок
У манастиру дремован
Својски захркати
На општу завист светаца
Брђански Копилан

И тако док се могне
А знам и оно друго
Кад томе дође вријеме
Ко звјерка
Повући се у своје шуме
И ту скапати сам
Како то вуку и приличи

ПОВУЦИТЕ МЕ ЗА КОНСЕКВЕНЦУ

Прозукли дани
Моје младости
С окусом сиротињства
Епилептичне море
Кад рохав
Суничав
Килав
Попут мрачнога скота
У самом пупку свијета
Пред Њушком Саваота
У блату
С интернатом
Сасвим у позадини
Склоњен у колодвору
Већ као лимун жут
Скољен понижењима
Потпуно ненајављен
Звјерски
Као са онога свијета
Открио ми се
Мој страшни
Апсолут

Господо
Вјерујте ми
Бар што се сугласника тиче
Дешавају се чуда

На одређеној ријеци
Неизоставно из ње
То моја глава виче
Тек да имате
Што потпунију слику
Ја жарко љубим
Тангањику

Подло се рачуна на моје
Наравно
Рутаво срце
На дослух с Нечастивим
На тешке руке
Риђе
Збиља
Шта велиш
Како би било
Онако
Ниишчега
Готово из артизма
Звизнути шамар
Рецимо
Првоме
Ко наиђе

Моја препарирана глава
Мучена теоријом
По налогу лектире
Ослобођена мреже
И стида
Ништа не крије
Потпуно независна
Краљевски празна
Док лебди у простору

Она се
Лупешки смије

Повуците је за консеквенцу
По законима теже
И док јој не свежете
Брњицу на губицу
Шпијајте
Правовјерни
Њену опасну
Приватну
Читај
Идејну
Странпутицу

КОЊИ КОЊИ

Сјети се глупаво сјети се чупаво срце
Тог сјајног срамног љета јахасмо задружне

коње

Божанску значи ергелу обичних сеоских коња
Дорате Зекане Алате Вранце и Папуанце
Ниједног Пегаза dakле ниједног Јабучила
У цику плавичасте у магли мамутске зоре
Претпотопски је топот и библијски је галоп
Махнито људско и плахо коњско срце
Сажео са срцем земље дубоким срцем свијета
И мада варвари сасвим Словени потом
Није ли у том складу било и старих Грка
Из сјајних коњских сапи пушила се суштина
Из дивљих ноздрва фркатали историја
Смири се погано срце мој љути Арнауте
Зар нисмо тога љета јахали небеске коње
Зар нисмо са извора из густе шумске тајне
Сркали сами искон врхунски еликсир
Зар нисмо одмах потом суровом мушком

снагом

У нашу мајчицу земљу у нашу хранитељку
Дрхтави и голи и пуни слатке језе
Враћали елементе мокрећи понесено
Док је у обнаженим у близким шумарцима
Рзало дериште наше љупко ждријебе-вријеме
И док је све воњало на Ђњепар и на пиво
На медовину на барут праскозорја

На дивљу хајдучку траву
О зар нас није опојно наркотично
Обавијала вјечност та штака за нејаке
Реци сад мајчин де писни курвин сине
Уживасмо ли тада онако другарски коњски
Хајд реци жилаво де гукни килаво срце
Шта су то повјесне ћушке
О трице и кучине

КАО ТОРПЕДО У ПОДМОРНИЦУ

Муња и гром
Град и мећава
Жеге
Поплаве
Пожари
Раскоши земљотреса
Те конвулзије твари
Сунчеве протуберанце
Страшне космичке шале
Пуцајте по шавовима
Прастаре везе свијета
Кад ме опрљи огањ
И кад ме прелије вода
Свежем се у чвр
У неразориво своје
Моје је лице
Тад
Лице римскога пиромана
Ја сам
Елементарна непогода
Стари кратери душе
И расушена гротла
У небо окренута
Чељусти ненасита
Ево те храним
Властитом шумом живота
Ево те пуним

Шипкама експлозива
Вријеме је барут
Опасно пуцкета
Електрицитет
Радијација
Слијепе улице смисла
Магнетно поље ријечи
Јежи се
Жељезна прашина стиха
Та нова алхемија
Три ноћи и три дана
Из мене бије јара
Изнутра ради
Кречана сажимања
Прскају елементи
И материја сања
Кристални универзум
Та агрегатна стања
То живо вапно стиха
Из кога сикће вријеме
И раскокану
Згуљује кошуљицу
Стварности бесловесне
У коју улијећем
Као торпедо
У подморницу

СТВАРИ СУ ЈЕДНОСТАВНЕ

Избачен из живота
Као из крчме
Из опште болнице
Луднице
Обданишта
Отпуштен
Из Вишег Поправног Дома
Са радног мјеста
Из свих општинских кућа
Као неизљечив
И као непоправљив
Извона значи срећан
Ево пролазим градом
Као да њиме пролази
Колера или куга

Гле како осуђеник стиче
Право на идентитет
Гле како перипатетичар креће
У апсолутну самоћу

Тишина расте
И ја се испаравам
Од непосредних купки
У предјелима срца

Ствари су
Једноставне
Свијет ми
Опет припада
Непосредно
И збильски

Као и вама
По надлештвима

ИЗ НОВЕ ХАЈДУЧИЈЕ

Стиди се
Ти си постао
Декадент
Уживаш у несрећи
Његујеш очај
Мигрене
Депресије
Диверзије
Господски
Нема шта
Небо је празно
Софисто
И ти га доживљаваш
Као раздрти кишобран
Земља је
Сипко
Живо блато
Живо
Јер тону живи
Између бившег неба
И несигурне земље
Лутају жалосне сјене
Из пакла истјеране
А ти се опијаш
Коктели
Јака пића
Куршуми измишљени
Пиротехника
Небеска гимнастика

Куплети љековити
У помјерени дан
Не лажи
Није ти лоше
Нек туку
Не ударају клинце
Под нокте
И у душу
Ако је почем има
Напротив
Комотно је
Бити изопштен
Умјесто орлова
На Кавказу
Што затрије их глад
Гле
Лешинарке
Госпе љубави вичне
Сестрице несретнице
Око тебе се јате
Али
Ти си
Школован гад
Ти не припадаш ничем
И мада си на леду
Ти весело се клижеш
И када си у рингу
Ти симулираш нокдаун
Да сјајног ли мештра
Новије хајдучије
Што
Лијевијем оком
Прогледује
Деснијем се брком
Насмијава

КО САДА РАЈКУЈЕ

У ово листопадно
У анемично доба
У овој мелодрами што тежи
Некаквој блиједој равнотежи
Ако на овом свијету
Не дишу само хуље
Бријеме под хитно
Да се раскрлежи
Ја појма немам о ананасу
Нити о хризантеми
Али на нешто тако
Или још јадније
Све скупа ово личи
Као у некој отрцаној
У лимунадној причи
За нас се тражи
Помиловање
За нас
Који смо већ и онако
По милости Божијој
И општинској
На земљи одржани
Од Бога сачувани
Недужно нумерисани
Онај на броју осам
Уопште сисао није
Који не знасмо за другу топлину

До ватре цигарете
Који не бјесмо
Никада
Ничије дијете
Зар за нас
Помиловање
Па доста већ једном
Са Добротворним Уредима
У којима раде
Све саме предратне бабе
Ево како изгледа
ЦрвеноКрсташка идила
Како њен расплет
Бисте ли хтјели
Младићу
Уз један половни зимски капут
Узети мекопутну ручицу
Моје топлокрзне Анет
Овако даље никако без скандала
Хоћемо ли на свијет
Нико нас питао није
Тијело се ово свело
Несретно свијетом вије
Ко сјенка мјесечара
О дивна наша
Идила породична
Танкоћутна женица мила
У лавору
Мужића свога купа
И он се блажено
Ногицама гица
Па дођавола с човјеком
Који цијелога живота свога
Ни мрава згазио није

Ми смо патетична гримаса
На усни овога вијека
Ми смо прљава
Тмаста ријека
Без изворишта
Ми смо и поворка која зна
Дивно да уједа
Ја лично од спавања
Умније не знам ништа
Нити је иједан закон паметнији
Од измјене материје
За ме
И за природу
Од несанице
Као од кише
Уистину ништа
Погубније није
Послије спавања
Ко послије кише
Ја и природа
У дивној равнотежи
Размајаковскио сам себе
Раскрлежио вријеме
Ко
Сада
Рајкује

ПРОЉЕЋЕ. МАЛО ДОКУМЕНТАРНИХ ДЕТАЉА

А ето
Застрашујуће је нестварна
Кроткост ратара
И благородне су руке сељака
Када спуштају
Кромпир у кућицу
Истим
Симболичним покретом
Којим спуштају мртваце
Јесу ли то први хришћани
С јањцима на кољенима
Малоумни
И јуродиви
Из промрзлог кромпира
Из проклијалог мртваца
Лаицима се открива чудо
Масовног васкрсења
Овој класичној слици
Умјесто учених магли
Треба додати мало
Документарних детаља
Ваздух је сумњиво благ
И опасно запет
Још се у пупољцима не мрдају
Рогови нечестивог
И млади бог

Нерођен
У зори
Ружопрстој
Спава
Идилично је јутро
И цвату георгике
Кад у мој живот ускачу
Службене сабласти
Из лоших
Криминалних романа
Два традиционална полицајца
Два батинаша
Чаша крепког насиља
Ништа особито
Балканска варијанта
Босанска пасторала
У тамној расвјети
Између неба
Земље
И воде
Го
И разапет човјек
Пејзаж надлијеђу орлови
Бије пећинска туга
Над кротким њивама опет
Чинодејствује сунце
И двије
Срећне глисте
Непресјечене
Вијугају

ПЛАНИНА И ПОЧЕЛО

Пут у планину то је пут у почело
У густо саће шуме цијелац од предања
Сунце је просуло јарка златна писмена
И већ их сриче киша по лишћу по буквама
Док читам цвијеће те љета јавне знаке
Под стрејом опште куће смију се ластавице
И стваран дим се вије са пронађене Итаке

Ми смо зацијело остали многобошци
Христова рука једва нас је дотакла
Баш као онај риђи онај плавооки
Увијек смјерно уђем у хладовину храста
И старина ме прими мирноћом правог храма
О светилишта наша расута по горама
Одакле кротки старци још опште са
звијездама

Гле у по бијела дана човјека са улиштем
И ројем дивљих пчела као са слике
Ждријебе кобилу доји клека стијену сише
Вјетар мирис коприве са лимунима спаја
Па реско негодује заборављени спориш
Ноздрве ширимо ждријебе кобила и ја
И својски срчемо скупа – нектар и амброзија

Осјећам како у земљу пуштам жиле
Како ме испуњава доброта непозната

Вјетар се умиљава и јара благост лије
По нашим ближњим травама и биљкама
То најзад ми се спава то блудни син се враћа
Ево и крупна булка већ сагиње се челу
И зацјельује ране мелемом дивљег саћа

Сан у планини то је сан у почелу

СА РОМАНИЈЕ

Затвори лажљиве очи

Гледао
С највише планине
Ил оздо
Из лужине
Свеједно ти је

Зар си морао
Ослијепити
Да би видио
Да ово није

Мучу телад
У фургонима
Коме
За благоутробије

Очи имамо
Да би не гледале

Звјездано небо
Над нама
И кметску душу
У нама

ПОЈАЊЕ С КОЦА

За Радована

Свако јутро
По срцу те
Муња шине
Кроз ту рупу
Широм крила
Пролијећу кукавице
Свако вече
Црн-мјесече
Из пећине ове сине
Да обасја
Тавно лице

Коцем би се
Закитио
Коца нема

На коцу су
Бољи били
И пушили

За колац
Од свију виши
Небу ближи
Све су псовке
Потрошили
И отишли

Чује ли се
С микрофона
Ко са коца

Камо псовке
Смртоносно заљубљене
У куршуме
Да те склоне
Од живота
Од зла оца
Са конопца
У предање
У повјесмо
Чарне шуме

Немаш шта
А немаш коме
Немој крити

Или жежеш
Ил се смјешкаш
Црн-мјесече
Из пећине
Док блебећу

Док блебећеш

И ти
И ти

ЛАГАНО С ТУГОМ

Ево

Промијенио си страну

Окле сунце излази

И брдо

У које гледаш

Двије су сеобе

Кажу

Ко једна смрт

Ти би да се отуда

Ко са излета враћаш

Јеси ли још онај

Јарац-живодерац

Што вречao је

Кроз јелово грање

Читаш ли

Своје смртовнице

У новинама

Или је то

Други долазак

У Њихов Трећи Рим

Двојицу на дан

Бар

Па с миром

У театар

А у театру
Цвет губерније
Два реда подвољака
И мандарински хор
Мандатни феудалци
С брцима на челу
Наш дворски
Фолклор

Пале
Па жаре

Тебе су
Рецимо
Раселили
И са Романије
И са Шаре

Сад одмарај се
Од завичаја
Ко Ирац у Лондону
И измишљене
Ране видај
И носи десну
У лијевој
Руку

ВОЖДОВАЧКА ПЛЕСМА

Каже ми ономад моја жена
Која би за мене све учинила
Гле како се рашћеретао Васко
Разрастао и разбокорио

Када сте на Божић 91.
Између Милоша и Скендера
Упокојили Хромога Вука
Ја сам овдје припела
Оно мало зелено дрво
Што је некрштено а окићено
У зимомори зебло

Нејачког коријена
Види како се
За Вождово Брдо
Припучио
Само што не прохода
Полазник
Бор међу храстовима

ИЗВЈЕШТАЈ ИЗ ИГАЛА

Кад оно
Утекох преко Дрине
Као бјегунац
Међу јатаке
Сручио сам се
Пред љекаре
И болничаре

Блажени да сте
Лазарети
Болнице
И самице
Ту сам се
Са собом
Састављао

Тамо
Напољу
У животу
Као у вицу
Чим се саберем
Одмах се одузмем

Овдје сам
У азилу
Лијечим се
Од живота

Овдје ме
Бијели мантили
Потапају
У рану воду
Повијају
У сушто блато
И бајалицу
Чаврљају
Не би ли
Пуста зимомора
И костобоља
У блато
Ушле
И низ воду
Отекле

Као амеба
Окати бичар
Јездим
На Галапагос
У празавичај

Кажу
Да смо од блата сатворени
Кажем
Да смо из воде допузали
Будим се
Не васкрсавам

Бијели анђели
Још ћућоре
О оставкама
Битанги
Што су на нас
Бијесне псе пујдали

Кажем
Ми смо њих оставили
Кажу
Ваш опоравак
Овдје је завршен

Као половни хајдуκ
Још сам кадар
Утећи
Неколико
Спратова
Горе
На
Ону
Коначну
Рехабилитацију

САЊАМ

Сан ми се скаменио

Кућа се наслања на цркву

Црква на шуму

Шума на небо

На кући нема врата

У кућу се кроз цркву улази

На цркви врата зазидана

Сједам на изваљени стећак

На грчки греб

Грголье извори

Бију горска врела

Вода се разлијева

И стаче

Ту одмах и понире

Сањам

И у сну ми се спава

Крај оне куће

До оне цркве

Испод оне шуме

Под оним небом

Дубодолину плави вода

Оздо шикљају вруље

Које је

Чије је ово језеро

Модро од неба

Тавно од шуме
Смарагдно
До очног бола
Прозирно

И рибе у њему
Јарких боја
Рибе свакојаке
Рибе које лете

И руља
Шарена
До паса у води
Голим рукама лови

Како је дошла
Вода се и повлачи

У муљу дрхтуре
И рибе и људи

Муљ чврсне
Земља пуца
Трака сна пуца

Призор се камени
У сну сан ми се камени

И стотину се пута понавља

* * *

Тамо сад расте зова
Колиба под шиндром
Моја је родна кућа
И шума је моја
Моје је и небо

Али откуда црква

Умјесто куће које нема
И цркве које ту
Није ни било
Шума је црква

И над њом кубе неба

А докле око допире
И доље до Хумнине
Докле око не сеже
Иста је порта

Све што је икада живо
Над јамом затучено
У цомбу стровалено
У понор бачено
У порти ове цркве почива

Крај велике
Можда наметне громиле
Код оне куће
До оне цркве
Под оном шумом
И небесима
Испод оног мрамора грчког
Почивам најзад и ја

Мени се спава

ЈЕДАН ПОВЈЕРЉИВ РАЗГОВОР

За наше дукате не хаје
Пусти га нек се излаје

Да пробам силом на превару
Нађи му какву штенару

Искварио нам кучиће
Имаш ћлаћене вучиће

У ранама је још гори
Оштуј га иићем обори

Уза њу се слуге пропиле
Крмак Шутаво којиле

У ћорку сјеме ћавоље
Тек тамо му је најбоље

Па како ћу га средиши
Изоловат Поштедити

НА КРАЈУ МИЛЕНИЈА

Мандркнуо је кантар
Над оним што бијасмо
Сад наше сушто јајце
У мекињама гњије

Од учкура до грла
Разбуцано
Од шаке па до лакта
Коме је тад одмјерило
Ово страшило од сламе
О парожак
Разисторије
Објешено

Претку под прагом
И змији чуваркући
И Богу нашем
Једноставном
Кад на троношцу
Са чељадима и теладима
Уз огњиште се грије
Јањцима радозналим
Док пушу му у браду

Штапе шарени
Помијешан
Са стоком неразумном
Данас смо ми
Са стоком изједначени

Дестилисане собе
Дефлорисана јутра

Крхотине памћења
По зидовима
Бурила
Жбанови
Шпице у тељизима
Иконе и кандила
Кудјеље уз преслице

И бритке Ђорде
И танки цефердари
И мач зелен
Старога Војина

Под громилама
На градинама
По црквинама
Нек црноризац-попац
Чати опијела

У глувом вршају
На манитоме гувну
Извалјена је стожина
Од божићне сламе
Останула трина
Што јуче живо бјеше
Данас је ископина

Па камо глинене плоче
Камо папируси
Александријске школе
Драги мој Федре

Ко ће то пописати
И живу главу изнијети
Испод старудија

Ове пуњене птице
Страшила распорена
Охола од несјећања
Што живе плошно
И пропошно
Како данас
Ваља и требује

Нек дрежде свеци
Нек дрежде свеци
И наш Врховни Вук
Нека припитомљено кевђе
Нека је од божићне сламе
Останула трина
Ако је усахло млијеко
Младе Гојковице
Још у понекој ријечи
Свјетлуцне и засија

Запјевај
Залелечи
Ту трину
Ту пљеву
Реци

Није то крај вијека
То крај је миленија

ЛАЗАРЕВА СУБОТА

БАЛАДА

Ал на води јеленче
Рогом воду мућаше
А очима бистраше

Вук, *На Цвијећи на ранилу*

ПРЕД ГРАЧАНИЧКИМ СУДОМ

ПРЕД СТРАШНИМ СУДОМ НА ГРАЧАНИЧКОМ ЗИДУ

Јеси ли копиле из црних словенских шума
Кентаур с телом ждрепца и лицем арапчета
У јежу ласица и видра јакоже пума
Тaj мутант историје што за фрескама шета

С прецима из читанки с јунацима из вука
С морлачком совуљагом уназад до чечана
И од косова па до косова кука
Шеницу још бјелицу и воду са звечана

Туристо у прошлости С тобом су двапут мртви
У блату загрљени божурови и деца
Са овог страшног суда на грачаничком зиду

Мирне и малоумне модре се очи жртви
И светац за слијепца уз неме гусле јеца
О времену пошљедњем у срамоти и стиду

КОСОВКА ДЕВОЈКА

Ни ватре ни сламе Тек гранчицу храста
Благовест из шуме под капуте скрили
Ево кондир вина са рукама сраста
Ко са десетерцем оно што смо били

Црно жито клетве кнез просу по поду
Бурму позлатише сунце твоји зраци
Три војводе бојне ако опет оду
И крвави нам се укрсте бадњаци

Коме ће никоме божури да цвату
И звона да звоне Или ће слуђено
Црквицом на длану све што гмиже стати

Боре мој зелени у срми и злату
Стални полазниче моје несуђено
Шест стотина лета још ћу те чекати

БАЛАДА О ВОДИ

На усни пијавица у сну из горског ока
У језеру си видра а у мору си фока

Кожица на запешћу пераја и крљушти
Од чежње израстају и биваш онај сушти

У води ко у мајци и риба си и тица
Фетус око кога се излила матерница

Прво је била вода из ње смо заплакали
Крштење у Јордану а онда смо се прали

Од многобоштва Дњепром низ Карпате до Саве
Још су нам косе риђе и очи нам се плаве

Ено нас у Бојани у Момчиловој Тари
Словени свакојако помало и Авари

Пијани па поклани јездимо низ Марицу
С Пријездом у Мораву с Милошем у Ситницу

Сербијо иже јеси селица на небеси
У плавоме бескрају худа звијездо гдје си

Данице падалице с неба у морско уље
Под Плавом Гробницом зар усахнуле су вруље

Или уназад теку Ахеронту и Лети
А ко смо шта смо били једва ће да нас сјети

Грбав од историје и у сну на мукама
С пијавицом на усни и муљем на рукама

Дијак кога још плачу језика твога вали
Прво је била вода – из ње смо допузали

ВАПОРОМ ИЗ НЕВИЈОРКА

У буково оно доба
На Принципов судњи летак
Вапором из Невијорка
Хита Петар по свој метак

Кад римује историја
Владивосток и Борија
Тад путеви за Лелију
Пролазе кроз Албанију

Мотика и кука хрли
По судбину Сретне ране
О куда све нисмо мрли
У букове оне дане

Шта би Солун и Одеса
Без нашега пустог меса
Гракће гавран с Проклетија
Одјекује: проклет и ја

*

Два камена па у главу
Над кућиштем пуним зове
За липовог кењца славу
И за гусле јаворове

У ВИЛОВОМЕ ДОЛУ

ЗАДУШНИЦА

На свиленој мјесечини из Вилова пустог дола
Са колибе скидам чини успаванком првог
бода

Од кад су је зачарали кукавица Ћук и сова
С нама нису вечерали Небесници са Косова

Мирбоже се мрке јеле из сјећања и глог сине
За нама се гробља селе у даљине у висине

И у земљи и на небу и из ових тавних слова
За живима мртви зебу тужна браћо са Косова

И за живе и за мртве задушницу појем тиху
Почините кротке жртве загрљене у дистиху

У БУКОВО ОНО ДОБА

Фршти шкија жеже брља

И Фехим на лулу дише

У дувару спава змија

Уз огњиште дрхти теле

А у зипки дрхтим и ја

Тресо сам се и у мајци

Нема сисе То да смири

Два у бога сиромаха

У колиби царство дијеле

Смјешкају се оба бога

И остали божји жбири

Имањићи Немањићи

Војновићи Обилићи

И Љутице са Загорја –

До поноћи Пешо збраја

Од поноћи Ђерзелези

Бојичићи и Хрњице

И Ченгићи са Ратаја

Фршти шкија жеже брља

Смјешкају се бога оба

Јечменица с торотаном

Сурутка и чанак скроба

По икони мјесечина

У буково оно доба

У КОЛИБИ КРАЈ ПУТА

У колиби крај пута
Фурмани се опили

Бем ти бога и јарца
Бем ти живот фурмански

Дршће жижак икона
Муче гусле јецам ја

У избици Пешовој
Фехимова тамбура:

*Ено Дуке с кобилом
У дубоку ђошоку*

*Брада му се ћесери
Блавор му се весели*

Мати главу повила
Христ очи оборио

По сламици небеској
Прска кало земљино

Јашем коња крилатог
Па замичем за облак

Бем ти бога и јарца
Рану тугу разроку:

Небом њишти Јабучило
Ал и Дука у потоку

ЛИСТОВИ ВЈЕЧНОГ КАЛЕНДАРА

Разболјела се наша мати
И нагнула се кућа стара
И тако поче опадати
Лист по лист вјечног календара

Ласица нам се окотила
На Задушнице – у зло вече
Кад сирочади расту крила
И над долином гајде јече

Ни Митрова ни Ђурђевдана
У празном листу наше књиге
На босиоке паде слана
А паучина на вериге

КРПЕЉИ И МЛАДЕЖИ

Кад је сунац болово
Небо страву салило
Растопило олово
Па земљицу залило

По јамама јауци
Преклан језик падежи
У зипкама пауци
Крпељи и младежи

Шумом ходи Недјеља
У руци јој кандило
Друмом бљује ласица
А низ бацу даждило

У мочила конопљу
У трлице лан
Пијавице на срце
Из ноћи у дан

БАЛАДА О НОЖУ

Била једна шума и у шуми пањ
И на пању Петар – сјео пањ на пањ

За њу се мати увати ко за зелен бор
А из пања младице – старцу разговор

Имали смо колибу у колиби нож
Пуше вјетар ледени кроз шаш и рогож

Не грије нас више на лончиће пећ
Наша мати жалосна обольела већ

Била једном кућа и у кући ми
Свијетом се просусмо – кров нам иструли

Пуше вјетар ледени кроз шаш и рогож
На поду је мајка а у мајци нож

МАЋЕХИЦА

Ушушкај се мали јежу
Откао ти паук мрежу
Спава сунце жир и твор
И звјезданог неба тор
Испод прага и нож спава
Спава Бог и спава трава
Да нам отуд мајку врате
Покупиће ћаћа свате
Ласицу за заовицу
И кртицу јетрвицу
Спи даждевњак стари сват
И јејина смртни сат
Умуко је братац ћук
Сестра жара и с њом лук
Испод прага сунчев друм
Кућни светац крсни кум
Ушушкај се мали јежу
Ено свати коње презу
Низ шумицу у ложницу
Довешће нам маћехицу

БАЛАДА О СИРОЧАДИ

Наш је отац Петар колиба нам дом
У Лелији вјетар а у Гвозну гром

Са иконе бјеџне материна сјен
Из tame нас лецне далек јецај њен

Прашти грми сијева проходао мрак
Страх нам за врат лијева злом одише зрак

Кроз бацу ће ѡаволи и на прозор крт
Ћаћу нико не воли ћаћа воли смрт

Језу стреса шума шуми вјетар плах
Гдје је мирис рума гдје је татин дах

Под земљицом Петар на небу му дом
Нас ће чуват вјетар и поочим гром

ЗАПРЕТАНО

Из бунара са тавана ћук и сова сплићу чини
Из пећине пућпуриче Ноћило у помрчини

Влашићи на сугреб стали сврнуше са свога пута
Само да не награјише у сјећање ко залута

Успиње се и гамиже овејани накот тмине
Који јеси на небеси не дај да нам сунце скине

Већ по небу и по сачу поспи свети луг
звјездани

Ако друге куће немаш уз сирочад и освани

Заклони нас и убрани плјушти црна
мјесечина

На огњишту запретано – сунце устук од
причина

УСПАВАНКА

У црним шумама процвјетао глог
Кад сам се родио жив је био Бог

У колиби слама мирисао лан
Из окна звијезда капала на длан

Стиснуо сам жишку жмиркао кроз сан
Бог је ко и отац стар и накресан

Мати мјесечину уводи у стан
И у брдо нити чунак распјеван

Гунђали су старци по ваздугу ноћ
Мој бог свога Бога звао у помоћ

Не слуша ме нико цвилио је Бог
А под стрејом вјетар тулио у рог

Свети ће Илија заждити вам стог
Осванијеш синко без икога свог

Изгорјела кућа и у кући бог
Вјетар зипку љуља и свира у рог

Док у црној шуми цвате бијел глог
Ти нијеси синак без икога свог

По хумкама киша успаванку шушка
Отац ти је јавор мајка ти је крушка

Паук мјесечином по кућишту тка
Буји-паји чедо уз тебе сам ја

Извешћу ти муњом грома муџав слог
Сузу витлејемску крај узглавља твог

ИЗ ИСТОГ КАЗАНА

Имали смо оца мајку и пијевца
На гуслама змију и на зиду свеца

Уз лампу је прела лептирица танка
Постили смо с Христом из истога чанка

Да се омрсимо заклаше пијевца
У гајдама жаба шишмиш мјесто свеца

Из гусала мајку подојило змијче
Сад кокош без главе ноћу кукуриче

Жута невјестица запухнула оца
А нас причешћују – с коца и конопца –

Из истог казана испред новог свеца
Капа крв из срца црнога пијевца

БАЛАДА О КОПРИВИ

1

Земунице сојенице и бајте од житког прућа
И пећине зазидане бијаху нам некад кућа

Дубирози и катуни кућа нам је кабаница
Чарна Гора Романија родни звуци двојеница

У вршају златне сламе на гувну у љета врућа
Звјездано нам небо било кров над главом
црква кућа

2

У кревету гвоздењаку памтиш ли нас
сиротиште
Невесиње-сиње-иње остављени ждрали
пиште

Потурено у гнијездо као јаје кукавице
Ружно паче сањало је крила утве лабудице

Колибу смо снијевали која једном бјеше кућа
На станици у подруму и у крчми у сванућа

И сад када ждрали криче у ледена у сванућа
Ономе ко дома нема прокишњава свака кућа

Из дувара зовка из огњишта коприва
У мирису кадуље душа куће почива

Снизале се вериге заастао сач
Утрнуло огњиште зарђао мач

Јоште мачак мјауком са кућишта плаче
И треперје јасике и шапоре драче

Вјерни пас је издао за кога сад лаје
Ој мјесече ледени знаш ли кућа шта је

Знаш ли камо одлута плавичасти дим
Тужи мачак мјауком а и ја са њим

Оне што нас вољеше ту земљица покрива
Расте зова убога и мирише коприва

НЕК ПАДА СНИЈЕГ ГОСПОДЕ

Нек пада снијег Господе
Из сјећања по очима
Спавајте шумске јагоде
Све моје с вама почима

Спавајте моји умрли
Без гроба и без биљега
Нека вас вјетар загрли
Завије покров снијега

И нека мајку збодену
И њену цркву јелику
Бијелим рухом одјену
За нашу тугу велику

ИСТО ЈЕ СУНЦЕ СЈАЛО

У Виловоме долу суботом изненада
Огрезнуће у болу ко му се и не нада

Овдје је од постања до суза вазда исто
Само је стаза тања којом смо ишли чисто

Гробљу А гуштерицу њушкицу вјеверице
Шаркину огрлицу и гривну у грлице

Исто је сунце сјало милово вјетар исти
И ћутали смо мало заједно скоро чисти

Да знамо да се не да – тад закричао је птић
С неба га сунце гледа са земље Раичковић

НА ЦВЈЕТНУ НЕДЈЕЉУ

НА ЦВЈЕТНУ НЕДЈЕЉУ

На Цвијети у недјељу
У крчму – ко у бусију
Изнутра да се очистим
У свакидашњем недјелу
Да се жалостан причестим
На благу цвјетну недјељу

Сјета и чемер-јадуљак
Коприва дријен красуљак
У крчми – као у цркви
И међу нишчим људима
Расту гранчице врбове
Из бомбе стида у грудима

У живом пијеску бешчашћа
У поданичком авају
У самицама свевлашћа
Ја смјерно примам нафору
Ових што прво убију
А онда над раком ридају

На страшном мјесту – у крчми
У анђеоском предјелу
Шта сам када се присјетим
У вајкадашњем недјелу
Ја мучки пуцам у себе
Ридам На цвјетну недјељу

О ПЕТРОВУ ДНЕ

Петровачо грка дивљако још горча
Власи-Загорани и Турци из Борча

Салише ми страву да ме и сад даве
Авети дјетињства Азија из главе

Ено крај пекаре Каравласи с неба
Смоче јечменице и куповног хљеба

Затвори се пуне чами црква празна
Свак свакога шпија и Кузман све сазна

Банда је у шуми јатаци у кући
Кулака ћу змију задругом затући

Који запјеваше да заметну чарку
У глувоме колу већ леже у јарку

А пету колону у крчму сам забио
Нека ради брља што ја нисам смио

И без Борча прика биће братских рана
Елези с Борија Ковачи из Страна

Сад ће неко јекнут јао-ти-га-нама
Жедни зијевају ножи у корама

Петровачо грка још ми трну зуби
Лириком ко ножем закла ме и уби

А од смрти амо још ме тиште љуће
Пусте празне шуме празне пусте куће

СВАТОВИ

*Црногорска кайа је
косовска икона*

На глави носе икону
С облисом црном црвену

Врани гаврани около
Крвавог поља божура

На часном крсту злаћаном
Четири слова грабава

Устакни капу Жениче
Дочекај црну невјесту

Црн јој се вео заплео
Витезу Ждралу за стремен

Кресташ је барјак покрио
На Убавоме Косову

Да нам се слова саставе
Да се с невјестом састанеш

Устакни капу Милане
Заврату црну црвену

Не иди амо гологлав

БАЛАДА О ЂУРЂЕВДАНУ

Задес за Вождовачку цркву

Кад први хришћани заклали су јање
Тад је само јање стигло на заклање

Сада храстовима подрезују прсте
Док не олистају патрљком се крсте

На Ђурђевдан туга из Србаља веје
Није све пропало кад пропало све је

И сад Свети Ђорђе у ратничком сјају
На Вождовцу копљем убија аждaju

У покајницама Вожд из пања ниче
Кротки крокодили на гуштере личе

И Цигани јање у авлиji деру
Ножи у рукама ђурђиц у реверу

Из нових фресака стара туга веје
Није све пропало кад пропало све је

На зиду у забјегу свеци и сељаци
Виш' Србије крвави барјаци

А О МОМЕ КРСНОМЕ ИМЕНУ

На хранили смо господу У Ћошак мрве
бацисмо

Размиљеше се по поду душе предака Раци смо

Нови Жидови Хазари Свуд ли нас Боже
расија

За сунцем да нас озари Расција – Нова Сербија

И свуда ли смо ницали туђи себи и другима
И коме ли смо клицали кад нас у нама не има

А ово што је остало на оно племе не личи
У једну цркву би стало за цркву да смо
прилични

На прагу дugo стојимо с главама испод пазува
И Лазара се бојимо у гробу док се назува

По чему ћеш ме познати чиме ли ћеш ме
проклети
Икону мјесец позлати Дијете мрве помети

ЛАЗАРЕВА СУБОТА

Легао да си Лазаре
Ко проштац насред ледине
Кукавице нам казале
Косовке шћери једине

У Витанији засија
Љубављу Лазар воскресе
Младо се сунце насмија
Магаре кад га пронесе

У дуге глуве суботе
Шеница тајом листала
Од Лазареве суботе
Мати Цвијети исткала

Устани Црни Лазаре
Из земље и са иконе
Сестре те проказале
И браћа те изгоне

НА КАПИЈАМА РАЈА

ВЕНАЦ СОНЕТА

НА КАПИЈАМА РАЈА

Из шуме улазимо право у комунизам
На врата магацина ко на капије раја
За голе и гладне За башбозук и низам
Енглески хубертуси и труманова јаја

Сиротиња се слила у јавна купатила
Спиралом трулу прошлост И новоговор блиста
Неписмена се руља поштено напатила
Да међ апостолима препозна свога христа

Јесмо ли тад качкете од падобрана блузе
Питомци нове вере носили класно свесно
Или млеком у праху већ шминкала нас судба

За ову оперету А крокодилске сузе
Јесмо ли увежбали у оно време тесно
Кад хранила нас унра а бранила нас удба

ИЗА РАТА

Касарна логор сиротиште
Кревети на два спрата
Милујеш ли ме или биштеш
Сестро Ко иза рата

Окупаш ћеш ме згулит красте
Ошишат запрашити
Нек спава јањичар нек расте
Заморче Као и ти

Капе и зепе на паради
Шта смо Нове домаје синци
И бастарди узорни

Ратни пацови у бригади
Комуњаре и јакобинци
Већином беспризорни

ГДЕ ЈЕ ОВДЕ ЛЕВО

Морнарска Одела И Сандале Меке
Свилени Качкети Из Црвене Меке
Бркати А Фе Же Официри ОЗН-е
У Сивоме Дому На Празнике Позне

Успаванке Руске Криза Око Трста
Биста Макаренка Крст Црвеног Крста
И Васпитачице Нагоркиње Виле
То Ли Задојише Црвено Копиле

Грким Млеком Сузом Сина Разметнога
На Вратима Раја Без Цркве И Бога
Где Је Овде Лево Упитати Ко Сме

Младог Јакобинца Из Шездесет Осме
То Општинско Дете Наду Сиротишта
Данас Када Срећом Нико Је И Ништа

У ЖИВОТУ АМА У РЂАВУ

О митрову дне почет трунут
У изобиљу На срамоту
Лизнути ране у сан сунут
У млаку смрт У доброту

У бајти зими трнут трунут
Ко што се расло у животу
Без нас ће лепљив ветар љуљнут
Младице у старом плоту

Да има по чем киша бљунут
Да се замладе ране скоту
И црна поља ланом плану

Збацати чини На сугреб пљунут
У рђавоме у животу
Без соли о ђурђевдану

ИЗ ДОЛИНЕ ПЛАЧА

Две але или два кичмом срасла гмаза
У долини суза бесне и кидишу
Једна на другу И та страст наказа
Куца срцем света Тим плућима дишу

Млади бог бик и уза њ вечна пасифаја
Сва у туђој пени док школјку намешта
Да је бик оњуши па налив се сјаја
Рикне и сав очај сабије у клешта

Ма био јеленак шкорпион магаре
Да закује женку тоболац уздише
И долином слузи пени се до зоре

Море о мраморје И пахне из баре
На семе живота И бик моћно дише
Док парожак брда мирно цепа море

ОГЛЕДАО САМ СЕ НА МЕСЕЧИНИ

Наднесох данас над бунар главу
У који некад хватах звезде
Нађох дубоку локву плаву
Дном јој крвави барјаци језде

А крај извора испод смрче
Вилин ме коњиц већ надгледа
Псалам ми црни попац сриче
И урокљиво у ме гледа

У сутон када баца чини
По паучини на папрати
По колевци у маховини

Да се од чисте среће злати
Мој труп без главе на месечини
Што крвава се у локви клати

НА ПРВОЈ КИШИ

Углавном живим живот туђи
Охол ко и сви златоусти
И мало коме кажем уђи
У моју цркву под кров пусти

Да опела ко оченаше
Скупа чатимо у недобу
Док фарисејске речи наше
Труну у стиху ко у гробу

А кад зацвиле тврде стреје
И леден ветар зафијуче
Бивамо бољи блажи тиши

И сви у роду када веје
Из пећина изашли јуче
Киснемо још На првој киши

СА ЖУТОМ ЗВЕЗДОМ НА РУКАВУ

Са жутом звездом на рукаву
Ја ходим светом придворица
Препливах дрину газим саву
Ту најзад постах кукавица

У туђа гнезда сносим јаја
Док великаши царство дробе
Припитомљена пева раја
Запевај онда и ти робе

Закукај као кукавица
Преврни кано ластавица
Далека гробља и огњишта

Гракће ли гавран наша тица
И жеже ли нас несаница
Тамо и амо Без и где ишта

ЕПИТАФ ЗА М. С.

Затукоше га камењем
Земљаци браћа рођена
Камење оста знамењем
Да је слобода рођена

Затукоше га коцима
Лицем на беле покладе
Дођу убице с оцима
За помен да му покаде

Онај који му састави
Пером на трошној хартији
Епитаф овај суморан

На сличној срамној застави
Умаче црној братији
Од завичаја уморан

ЈОВАН ДУЧИЋ. ЕПИТАФ

Споља горд и далек
Изнутра пун сачме
Вратиће се навек
Мрачан у думаче

И под камен леђи
Са накотом ноћи
Нека гмижу већи
И под сунцем моћни

Је ли ко гвелф тужан
Од слободе кужан
Тaj кнез да га памте

Или је тaj сужањ
Од срамоте скружан
У терцет ко данте

БУДИ МЕНЕ МИРАН

Онај гроб у житу гдје лежи дјед раде
Ко у својој кући на сеоском гробљу
Чекао је худо божије чељаде
Да га упокоји када му позобљу

Црни коњаници и врани гаврани
Сву од мјесечине зобницу ведрине
Црн завој смијеха и божур на рани
Носимо во вјеки сви ми преко дрине

Буди мене миран Снаго Подаништва
Згрануо си оне ноћи невеселе
Испране шафране и јечам у класу

– Ако сам то што сам Зрно Стида Ништа
Нека нам се гробља у небеса селе
Јутро плавог слъеза о бетон се сасу

УВЕЛАК

Прхнула је низ пољану мака
И с месецом за облак замакла
Отуда је пала смртимице
С поломљеним крилом препелице
Што у кљуну то и на уснама
Капља крви од живота с нама
Изнад хумке точе жалопојке
Растављене звезде од девојке
Просинула у модрини вреска
Кроз ковиље Тичица Небеска
А на вресак пале ластавице
За невестом цвиле заовице
У прстен се месечина стегла
Јест даница крвава ижљегла

СОНЕТ-КРСТОНООСАЦ

жосор – устправно у време у ветносту висину
жарногеенха – бодопашо
БЕЛЫЕ ЛУКОВЫЕ – СТРОМОГЛАДОУ ЈАМЕ У ЛУДИНУ

О Д чарнојевића – в одоравно
Д О й употреби тјубинија азарнији

у простору туђину у даљину
западијернића – бодопашо

ПОТОП

Између две звери шћућурено јаре
Споља и изнутра лавре напуштене
Преорана гробља Резак тамјан жаре
Са нојеве барке и сад цвили штене

И потоп још траје Уставе небеске
Провалиле су се и црни дажд лије
Овај из живота и онај са фреске
Птице и гмизавци Худе фамилије

Чекамо зар ветар да узбије воду
И као знак божји да огране дуга
Граном маслиновом да одшкрине врата

Сиња кукавица на црквеном броду
Па да узлетимо пут небеског круга
С високих дечана ко са арапата

ПОМРАЧЕЊЕ

Загасили су сунце
Смакнули мјесечину
И сурвали врхунце
У црну помрчину

Да им се ту излеже
Ноћ дужа од вијека
На разбојишту леже
Без јека и лелека

Закрвављена лица
Три вјере Језик исти
Наопако су чули

Несретна породица
Сунце и мјесец Чисти
У крвцу огрезнули

ОТКРИВЕЊЕ

Четири јахача из босанске тмуше
Из каменог доба из крвавог спева
Затиру и прже и пред собом руше
Све што узгор стоји Само слепац пева

Коњанике црне и чалме бијеле
Мрке каурине и гавране вране
Вуке и хајдуке танковрхе јеле
Коце и конопце свилене гајтане

Иза црног сунца један димњај вири
И још чека роду На светском буњишту
Кокоти-марсовци љубичастих мрена

Колутају оком и исправе ишту
Од двапут закланог Траже да се смири
Из земље проврела крв ненамирена

ЊЕГОШУ У ВЕНЕЦИЈИ

Од косова поља до вождовца
Сакрај книна до на врата стоца
Од малена доца до сокоца
Гдје су некад пушили са коца

Звијезда се до звијезде злати
Крвав уштап као божур никну
Црни брче ће ћеш окапати
У мостару или у травнику

Пјане главе развиле барјаке
Племе наше у локанди пати
Ту омркни онамо освани

Љуља мајка уроше нејаке
Међ њима ћеш мене познавати
По сонету по мојој апсани

СВЛАК

Похарчише нам здравље
Спискаше отаџбину
И сада путе мравље
Богу Оцу и Сину

И Пуку што гавеља
Уз кланце јадиковце
Означи Светлост Веља
Ко путоказ за овце

У гори и у води
У рупи црној нули
Онај Који Нас Води

Под звезду падалицу
Свлачiti кошульицу
Зна да смо обикнули

ВРАТА СПАСА

Мајчице Наша Царице Небеса
Нерукотворена И Неисказана
Видиш Ли Ова Надута Телеса
Сред Mrкодола И Караказана

Опогањена Прла И Точила
У Мочилима Међу Литицама
Те Свиње Што Су Јеле Људетине
И Људе Који Сада Једу Свиње

Неисказана Нерукотворена
Мајчице Света Шира Од Небеса
Подржи Врата Спаса Отворена

Живот Је Грех Казна Карма Меса
Кад Риба Пахне И Слаткаст Окус Има
По Нашима И По Њиховима

ДАНАК

Покусао је чанак
Предања и небеса
Ко струњен на уранак
Од несреће се стреса

Ономе који крочи
Међ некупане мрце
Побелеле су очи
И завратало срце

И танак му је санак
Када те нема Где си
Ко подивљале кроти

Оче Наш Који Јеси
Сваки дан нам је данак
У крви и короти

ИЗВЈЕШТАЈ ВЛАДИКЕ ЗАХУМСКО-ХЕРЦЕГОВАЧКОГ

Свети Ђурђе жито сије Макавије коси
Госпојина у сноп веже Илија приноси
Гдје су људи ако свеци по њивама раде
Чим погину посвете се у небо посаде

Срби су Ти ко кромпири Под земљом су бољи
Ничу гдје их затрпају све по Твојој воли
О Митрову што под земљу Димитрије сложи
Васкrsије васкрсава а Божић обожи

Гробља су Ти понијела С хумки свјетлост вије
На рукама удовице посмрче се смије
Из колијевке на замјерке Твој рукосад ниче

За ждралима одлетјелим ждраловићи криче
Невесиње невен сије Ти коприву сади
У гробове јединака Њућо Сирочади

ЧОВЕК ПЕВА ПОСЛЕ РАТА

Ни просаца да се с бакалима грле
У сливник живота стид и блуд се слише
Ни дома ни гроба Моје неумрле
Раздували ветри и сапрале кише

Повесма шуморе и за облак хрле
Нити месечине жуто клупко свише
Ткају нам колевке од жежене свиле
Пустињске олује и усахле кише

Ткај и љуљај Прељо од снегова тише
У Бога сирочад Биле и Небиле
Рођени у греху присојкиње виле

И анђели руке до лаката скрише
Ни стрва ни јава зар ми нема више
Раздували ветри и сапрале кише

КРАЈ НАМЕТНЕ ГРОМИЛЕ

Гдје нам је била кућа за ноћ је никла шума
Не шума него црква звјездано кубе неба
Од највише планине до агарјанског друма
Од сватовскога гробља до пексинова греба
Низ кланце и јаруге низ поноре и драче
Гдје црноризац гавран још поје и кад гаче
У тој пространој порти хумке су голубњаче
Сјајкају у зренику чим се небеса смраче
У виловоме долу прислуживо сам и ја
На круни од китине сребри се крст од иња
Не реци вјетар пуште то хуји литургија
Борова калуђера и јела монахиња
Крај наметне гомиле читај кад озго сине
Ћ лежи грешни дијак рашовић од старине

НЕДРЕМАНО ОКО
ТРИПТИХ

I

НЕДРЕМАНО ОКО

Још сунце греје по навици штедро
И зрикавац се с нечујем римује
То дитирамби славе небо ведро
И кад нас онај озго не милује

Задремало је Недремано Око
Не огледа се дело у свом творцу
У ћуку ће се одморити соко
А син се неће познати у оцу

Хоће ли деца која теби кроче
Док будан спаваш угледати с болом
Зато што си нас оставио Оче
У твојој зени свој лик с ореолом

А када главе дигосмо високо
У цркви нам се погасише свеће
Је ли трепнуло Недремано Око
Постидело се Око Свевидеће

ОРФЕЈ И ЕУРИДИКА

Када си овуда пролазио
Све се за тобом окретало

Да те виде
Рибе су окрилатиле
Реке се заустављале
Гране се повијале
И чиниле ти лада

Ти си наш
Певале ластавице

Погледом си снег отапао
Звери кротио
Са сунцем чаврљао

Речи су пљускале
У океану смисла

Који си свирком стене намештао
Који си песмом планине померао
Зашто си умукнуо

Зато што те у доњој
У кући необичној
Из смрти дозивам

Мој завичају
Моја Еуродико

НА КАРАКАЈУ

Ти који ходиш Српском стани на Каракају
У перивоју митском размирија дуго трају
Непогребени чају и хује душе трском
Да оду водом дринском Летином загрљају

Ако ме укопају на овој међи клиској
Где задушнице трају не реци рабу близком
Несмиренику дрском какав то обол дају
Мртви у црном крају Ти који ходиш Српском

ПЕСМА ЂУКА

Попануле звезде са небеса
Трепћу жишке са црних қућишта
Залуд сребро о димњаке стресаш
Млад месече Не остаде ништа

Осим овог муџавог кукавца
У градини на самртном логу
Са јавора откуцава тварца
Морзеово писмо глувом богу:

Што за век звер не покла љељена
За једну је нојцу покошено
И запевку нечујем залило

Процветаће трешња спепељена
Кад засија што је угашено
Падалице упали кандило

БУДНИЦА И УСПАВАНКА

И онда се у ваздуху скамени
Смрћу васкрсни наш свет скамењени
Заљубљени су већ закрвављени
А невини су први убијени

Нек заледе се у ледник смамљени
Гласници црни снегом постиђени
У белу нежност црн им врат окрени
Нек заспу као скошени невени

А невене нам речју откамени
Устајте добри горки занесени
На правди бога тужни уморени

Да легну у крв малаксалу снени
Гаврани црни у беличастој пени
Успавајшe сe где сiшe затичени

БЕЛИ ВУК:

Када смо ми на њему ово је Ђокин Торањ
Ако га они узму зваће се Мала Ђаба
Што њима је калауз то нама је заворањ
И ко га има – има Све друго ти је цаба

Одавно од Полома изгоне горско звере
Из Жупе уз Сурдупе па уз Ђавоље Вратло
Не стаје Ђоко док се под небо не узвере
И озго не овери ко му је семе затро

С оне њихове стране млад месец кад загрли
Даницу-Сиротицу у некрштено вече
Алах-ил-илалах на Малу Ђабу хрли
Азија арлауче а поткућнице јече

Соколе сури орле на небу што шестариш
Твој орлић се излего испод Орлова Ђука
Да чува Врата Неба Зар Младац да остари
И као совуљага из тмине да нас брука

Брда су још ходила сребрене текле сузе
Када се Коштуница с Љељеном овде срела
И сад у омаглици кад Небо Земљу узме
Ђокин се Торањ нагне до Основнога Врела

Сву ноћ је црна мати вуну белила прела
Сад Зорило се купа у младом рујном винцу
Пио си са Студенца сад пиј са Оног Врела
Није ни теби лако доле у Кокошињцу

ТУГА

Ко некад на пропланку
У храму смо се срели
С рамена лепет крила
Више ме не весели

За ову чашу вина
Залуду су Ти клали
Агнеша са висина
Јер остали смо мали

Ко онда у кафани
За сто смо скупа сели
Само хлеб со и сузе
Одвојено смо јели

За вине и невине
Сваки залогај гркне
У Божјој башти сине
А у мени се смркне

Овчицо изгубљена
Непросејана мрво
Тужан сам као пингвин
Усамљен као дрво

Мајчица испод снега
У незнању ме роди

Гасан и сит већ свега
Радосно гробу ходим

Хајдемо у ложницу
Сестро нечија кћери
Разгори угашено
Мада ме не весели

ПОКЛАДЕ

Ти имаш ноге руке она разроке сисе
Ови ће нерођене с мртвима да окаде
Преврни кошуљицу У шетњи одлепи се
Опела ћемо очас обрнут у покладе

Од празних љуски горе у граду олалије
У жуманцу је сунце Јаје је божји пильак
Проходали су Срби Куљају на капије
Држе се за мишице да не би за патрљак

Пишталјке чегрталајке рогови и звончићи
Распети с кишобрана црни шишмиши висе
Иди нечиста сило Трећи ти поју петли

Веселе младе хумке преко реке ће сићи
Луткицу да запале И вештицу на метли
Севај док имаш ноге а ти разроке сисе

НЕВЕСИЊСКИ ИКОНОСТАС

Кад вишња светлост муње невидиме
У једнооком бјеџнув апарату
На црну траку уписа нам име
Кад с читуље се осмехнух у рату

Кад се у ледну кошуљу обукох
Када зачешљан примих целов смрти
Кад је јединке јединак повуко
Озго сам чуо Дођи мили и ти

У плавичастој кошуљици снега
Да нетрулежан други пут се родиш
Када стадосмо с десне стране њега

Који ће доћи по гори по води
Засјах у цркви невесињског рата
Из војничкога фотоапарата

И ХОМЕР ЗАДРЕМА

Кад Грке претвори у свиње
Чаробница је Кирка Србина
Обрнула у вука

О томе Хомер не збори
И он понекад задрема

Човеколики вук
Наш предак
Планинама се смуша

Чим се зарати
А ратује се стално
К њему одбегну очеви
У шуми с Белим Вуком
Вучије коло воде

На Зеленгори
Очи у очи
Са једним сам се срео
Кривац у Самцу
Час човек а час вук
Канда ме препознао

Дететом
Да сам га тада дозвао
За мном би кротак кренуо

Ма бејах онемео
Глас ми се одузео

Неподношљиво
До разумевања болно
Ко кад је умирао
Са стола
И са зида
С иконе
Погледује ме немо

Ваљда се разумемо
Да је пас човек
Остао би вук

После сваке несреће
А несреће су сталне
Белац пред вратима осване
Жмирка снужденим оком
Жалобно маше репом

Старе је Чаробница Грке
Повратила у људе
Кога хексаметар испусти
По десетерцу се смуша

БАЛАДА О ТРАМВАЈУ

Дремуцкају у митском трамвају
У несрећи раздрагани славски
Љуљају се у немом авају
Погорелци дуго ијекавски

Које Вишњи у Вавилон усу
Ти се и сад рађају на пању
Место своје носе главу русу
Обретену на усековању

Заковани у покретној кући
У трамвају ко у карантину
Нико неће изаћи ни ући
Само Јона у предање мину

Да не буде кад јесмо да нисмо
У сред Куле епски апострофи
Рикошетом помешаше писмо
У правилној у крвавој строфи

У трамвају ко у лазарету
Свак је за се рођаче губави
Цвили Христос сам у Назарету
Попљува га његов род убави

Из тунела у небеске двери
Ранама кад оверише визу
Са људима спанђаше се звери
У том трамвај стиже у ремизу

ЧРТЕ И РЕЗЕ

Из Крштене у Белу зар враћају се Срби
Куд иду храст за храстом и белоноге брезе
Тетовирана липа шта чте сестрици врби
Аз буки вједи века Нижем чрте и резе

Не бруји бекавица низ словенско улиште
Већ ругају се мужу у ромејској одежди
Што с храмом на рукама од Владичице иште
У мору агаренском бар инок да не дрежди

За трпезом од вражде у разбратничком колу
Где сатера нас Варвар што Небо контролише
То смејем се кад ридам то радујем се болу

Ал слово лукаваго не умем да потпишем
Већ чрте у крст слаже ова сломљена рука
А крст се сам затвара у шапу белог вука

ДОЗИВАЊЕ ОЦА

Изађи из пећине у којој гроκћу свиње
Без сенке и без душе умакни чаробници
Влашићи сирочићи беже из неба сињег
У очима су твојим у топлијој гробници

Сад вид и слух изоштри Зову те нерођени
И пре и после Христа ћелава сова хуче
Оном ко разазнаје да си нам род рођени
У цркви поју Оче а одјекује Вуче

Ти баџаш сенку звери са обличја человека
Кроза те лију зраке прати те сури чопор
Окота твога окот још крвав и слеп чекам

Кад ме кроз зев провучеш језика запој опор
Увек кад вију вуци срце ми јаче туче
Пожури да се родим праоче бели вуче

ТАЈНА ВЕЧЕРА

Анђелима су подрезали крила
А Арханђела стрпали у жицу
А још се свећа није угасила
Ни прво слово спало на ижицу

Посустали су тиморни пејзажи
И усахнуло врело у Острогу
Кад лажна звезда у небеској кажи
Проказа јагње иза леђа Богу

У проказању кривоклеци пишу
Да ће још једног за све да разапну
И све за једног А кад се упишу
До Јуде нека себи омчу запну

Јер од поноћи Бели Вук нас двори
И не да да нас чаше мимоиђу
Виј вука није молитва на Гори
Не чека свеце с иконе да сиђу

Ни анђелима да узрасту крила
Ни Аранђела да повади мача
Над веком му се сенка издужила
И одвојена од тела корача

НЕ ГЛЕДАМ КРОЗ ПРОЗОР

Ти кажеш сунцу
И оно изађе

Који си био све у дубоку таму повио
И у облаке обукао
Који си био муњом руке напунио
Сад си се над рушевинама распевао

Од даха твога небо се разбистрило
Од развигора све пролистало

Али ја више не гледам кроз прозор
У градовима разваљеним
У храмовима порушеним
Цвркуће срамота

Доле у врту чујем
За ноћ
Трешња се окитила

То није трешња
То је Ленка Накинђурена
Невеста Несуђена

Нисам цупкао кумче
У зиму не цветам
Не виленим
Нисам Манити Лазо

Ја сам Офелија
Станујем у Манастиру

II

ТРОПАР У ДВА ГЛАСА

Тија мајко над узглављем Шира Од Небеса
У очима отвореним док спавам ко дете
Ко кроз прозор видела си ведрином удеса
Смрт на крсту сан у гробу тужне тридесете

Мати моја сиротице из Вилова дола
Када си ме откопала из снега ко дете
Угледа ли Неовдашња кроз копрену бола
На јагњету плаштаницу оне тридесете

Мајко свима Богомајко Царице Небеса
Рушна сузо у пурпуру унапред се сети
Венца оцта копља чавли јемства за чудеса
За кога ћу васкрснути моћних тридесетих

Мати хумко из Хумнице уodata за старца
Посвећујем и кад хулим чим се снега сетим
С анђелима теби поје прашчица и тварца
О Христовим ко о својим чистим тридесетим

ДРУГИ ДОЛАЗАК

Све звери што су с тобом у шуми којом ходиш
Уназад до почела солила и појила
Неме и зачаране на трагу који води
Где нас је по предању вучица задојила

Други долазак слуте И лјиљани у долу
Радујући се цвату да речи не остаре
У песми над песмама У поновљеном болу
Не знасмо што су знали и јаре и магаре

Још углас дозивамо оног што дошао је
По тихој обичности нисмо га препознали
Кад госта и незнанца упитали смо ко је

Онај сам који јесам У незнању сте знали
Рачвасти штап шарени пролиста му у руци
Липовом крсту кротки приступали су вуци

КЕНОТАФ

Човек се враћа кући у домовину речи
А реч уназад ходи у постојбину бола
У кући које нема по сву ноћ неко јечи
Миришу бор и јавор и растопљена смола
Не могу тамо ући вазда ме неко спречи
А за руку ме води оној која се збола
Твој гроб сам кога немаш што шобође и звечи
И суви бор и јавор и залеђена смола
Стално се враћам кући по жеравицу речи
А угљен сам у води над ничим туја тмола
Како ћу тамо ући кад останем без речи
Зна она што ме води А већ ме нема пола

III

ЧУО САМ ПЕСМУ СИРЕНА

За јарбол не бејах везан

У уши не стављах восак
Звонку кад започну песму
Шизела и Смирела

Двосмртни другари моји
У подруме одоше доње
А ја где буја
Радиоактивна трава
Озрачено где цвета
Цвеће и дрвеће

За земљу привезано
Усамљено
Када већ нема камо
У моје око се склањало
У Недремано

Премда занесен
Убилачку
Чуо сам песму Сирена
Најавиле су долазак
Бомби и пролећа

Већ птице ме се не боје

Ако раширим руке
На ме
На крстолико дрво слећу

Србијо Шарена Барко
У небу агарјанском
78 ноћи и 78 дана
Поспани Господ
Микрофилмована
Дела своја
У моје очи склања

Видим са невидљивим
Све самљи Србљи воде рат
Знам ко ће на Кули
На Небојшиној
Када се све преврне
Звијезде поватати

Али
Ко је избрисао
Аарат

Ромори Филип Вишњин
За јарбол приковат

ТУЖБАЛИЦА

Куд си пошо награјило у недоба на покладе
У сунчеве обрвице налбантини кад се кладе
За небеску потковицу приковаше сунчевића
Сјају сузе кроз рупице из чавала из влашића
Да Зорило и Ноћило и троглави гле Балачко
Вечерају помрчину Србијице црна тачко
На крај света крајем века некрштене једеш

дане

А деца ти разапета измеђи цркве и кафане
Гребенају мрку вуну Ни на једном главе не би
Тек марсовци кукуричу Учинили то сте себи
На крај света крајем века сија ова црна рупа
Где Милоша разапињу и Барабу с Христом

скупа

На Небојши Јакшићевој слепом сунцу брију
веће

Забасо си награјило у неслано месојеђе

МОЛИТВА

Нагледаше се очи
Буке и беса века
Ко радост ову точи
Да понизи човека

Доста је сваком дану
И ноћи зла својега
А сад ко со на рану
Веселост ни због чега

Угаси Боже свище
Искључи Творче цврчке
Утишај ластавице
И ћука уврх смрче

Бриз сунца охолога
Пререзаће ми собу
За раба сусталога
У окреченом гробу

Закочи Свемогући
Што ћурличе и врви
А с тишином ће ући
Благословени црви

Да узвисе човека
И разбрబљану јаву
Од света и од века
Окренуо сам главу

РАЗРОКО

Ако на почетку творило је Слово
Земљу небо море небеска видела
И нас да трепћемо откуда све ово
Пред чим се свачија гордост постидела

Још непрочитани јарки рукопису
Све дражи и скупљи како се понављаш:
Траје припев сунца сажет у опису
И када се сунце у спеву не јављаш

Ако су а јесу људи очи Бога
Још непотрошene каденце и риме
Можеш ли нас Сузо спасти од овога
Чему рукописац још не нађе име

А ако си Слово творило и ово
Сузну ће молитву срицати разроко
Горе и кад спава Недремано Око
А доле двојничко око песниково

КЊИГА О ЈОВУ

Ти који се земљу о ништа обесио
Имаш ли важнијег посла
Него да мене походиш

Шта је човек
Да ти је толико важан

Свезуј Влашиће
И развезуј конопце Ориона
Печатом својим звезде печати
И над празнином север разастри
Бујици јарак просеци
И грмљавини стазу

Када ћеш скинути поглед са мене
И свој прут од мене одвратити

Шта сам ја да сам ти толико важан
Да ме свакога дана походиш
Надзорниче људи

Ти си киши отац
Ти си родитељ роси
Ако човек умре реци
Хоће ли опет живети

Зашто зли у животу остају
Јеси ли и њих саздао

Збрчкао си ме
Око мене си ограду подигао
У синове ми удараш

Око које ме сада гледа
Више ме неће видети
Го сам изашао на врата утробе
Го ћу отићи

Тавна сенка пала ми по капцима
Не даш ми да дођем до даха

Ако не ти
Ко онда

ДАРИНКИН РУБАЦ

На Жртвеноме Польу
Нико до једна жена
Рано је оседила
Срећу је изгубила

Што су ти два кондира
Оба златна и празна
Где ти је свилен рубац
Копрена и аздија

Које сам по разбоју
Марамом утирала
Сув печат једног лица
На њој је остајао

Бор ми се осушио
Милан заборавио
Копреном и аздијом
Гизда се поезија

Сув ти је бор кандило
Са рупца сја икона
Сестро вечна невесто
Видиш да си у цркви

ЧЕЛЕ РАШОВИЋА

У Фундини свитну на Медуну мрче
Век без тебе мину срдит српски брче
Развојводо кућо изабрана главо
Ово посчитано племе гологлаво
Што крај твога гроба и трошне црквице
Пали задушницу зову – посрбице
Ти који се ником не уклања с пута
Кад би почем данас љутно Арнаута
Па сам угазио усред Подгорице
Теби би дукљани нове потурице
С леђа на плећима прозор отворили
И кроза ња наизврат са сунцем зборили
Па куку и леле Лале и Дрекале
Залелекали би кад те с коња свале
Настрек Марк Мильани да ти ово вече
На ту горду бисту не устакну кече
Жагоре из трмки под липом сред пића
Душе неумрле челе Рашовића
У Медуну свитну на Фундини мрче
Век са тобом мину срдит српски брче

ПИСМО ГРОБОЛОМЦУ

Кад си заиграо у крвавом колу
Најчешће си пуцо у мртвог Николу
За њим си дотуко већ рањеног Славка
Појте и утројте земљица им лака
Куцно си дватрипут и кума и кумче
Онај си што живне кад се ближњи муче
Сви што су ти икад добро учинили
Чинили су себи а тебе мучили
Рука што је тукла свезаног Момчила
Зар би преписала да се укочила
Шта одабранима по хумкама чепаш
Срећан кад чијега гроба се дочепаш
 Овери тај препис ошироки Оче
 Ко стрељане стреља чије је сироче

ГЛЕ СРБИ

Бомбе су
Кад већ варвари нису
Ипак неко решење

Узмимо рецимо србе
И остале индијанце

То су неки балкански руси
А можда и обрнути кинези
Трибали
Шта ли

Множе се дељењем

Води их невидљив поглавица
Црноризац
Кога су турци спалили

Пламеном тих костију
Они се даљински грију

У храмове
Његовим ликом печаћене
Ко кротке овчице
Чим се
Тај вучји накот сабере
У крчми прекопута се одузме

Живе од приче

Да божур из крви ниче
Из бола даворије

Кад у сну
Библијску сводницу сретну
Они јој рекну
Иди ти твојим
Ја ћу својим путем

Змија им кућу чува

Треба побити бараберију
У том крсту балкана
Иначе ће хришћани аграрног типа
Опет разгубати планету

Бомбе су
Кад већ варвари нису
Ипак неко решење

СУЗНА МОЛИТВА

Изблиза смо се гледали вук и ја
Два тужна сужња два рођака ретка
А не знадосмо ко у ком робија
Ни шта од чега раздваја решетка
У збегу који још зову Србија
Ту где се згара ватра са Врачара
И сриче тврда азбука вучија
Ако си онај од кога све поче
На чије очи наша туга сија
И стид и јарост утројеног претка
Сенко у темељ жива узидана
Неразлучена с нама од почетка
Сузна молитво Оца Свога Очे
Изведи кротки чопор из зиндана
Да под липама литургија почне

ЖИТЕЈСКОЈЕ МОРЕ

Од неба до мора житејскоје море
Од мора живота морно пристаниште
Прими рушну душу доле или горе
Овога што друго ништа ти не иште
До очи да склопи и грбу развеже
У модрилу што се с небесима спаја
За долину плача шта усопшег веже
Две три реске сузе ведрога очаја

ТРОПАР ЛЕТА

Небо сунце море боре цвете нара
Што провирујете у моје осоје
И мелемна смола коју капа јара
На астматичара да коротан поје
Овејану правду да постоји жара
И старинске риме да тугу утроје
Пре него све буде пепео и пара
Док нас не освоје којих се сви боје
Недремано Око грчкога олтара
Кроз вас пројављује постићење своје
Сузама шишарки крвљу зрела нара
Ридај тропар лето Док сузе постоје

ИСТОЧНИ ПЕТАК

Лето у јесен Златни пресек склада
За сунцем месец за осеком плима
Тка стари разбој Везани стих влада
Разборитошћу Ако је још има

Дистих и катрен у секстини смисла
Разломише се у цезури марта
Премда ни зими не мирују числа
Снег опет чита кајданку Моцарта

Задат је ритам Главу горе дане
У Оку ће се огледнути очи
Не чекав да нам са запада сване
Источни петак Милости укрочи

У рушевину где из порте сија
У зују пчеле сунце беле раде
И калуђерски мила мелодија
Спаси нас Спасе и помилуј Складе

НА КАЛЕМЕГДАНУ

Узми веверице из руке убице
Њушком чистунице причесну нафору
Осмејак којим си умила ми лице
Још сја из два окца у врху на бору
Реци да смо твоји сунце свима исто
Таоци живота сумашетши слепи
Зато нам и шаљеш нешто тако чисто
Да оклеветане утеши окрепи
Мајко сиротиње Сунце Огрејано
И ниње и присно рођено у слами
Ти си веверица у милосном дану
За оне што жању и непосејано
Да не будем сам и кад се усамим
Грејало си ме На Калемегдану

ДЕЛО ТВОЈИХ РУКУ

Ако си нас саздо по свом подобију
За утеху себи у ледној висини
Да твој лик у нама словесно одлију
Зраке у истини и у помрчини
Да се светлиш Светли у нашој кончини
И да нам омилиш двоструку робију
У другом доласку из свог Сина сини
Па ако нас ови пред тобом побију
Невиних ни виних немој се одрећи
Једни у другима док се огледамо
Без нас си усамљен тишином ће рећи
Небо непрозирно широко и тамно
Дело твојих руку шта је Свевидећи
Ако га не гледа Око Недремано

НЕ ТИКАЈ У МЕ

СПЕВ

*Време је иошрло све, и дело и мајстора самод;
За величином својом распурен шумжи камен.*

Јован Стерија Поповић

ОТКО САМ ПОЦРНИО

Како јауче ветар кроз посрнуле баште
О накупцима среће из шуме Стриборове
Умукнуо сам Гавран Ризничар речи таште
Ћурличу шупље трске и свирале од зове
Посребрили су јеле подшишали борове
У пљуску шара чловим Далтониста без маште
Потопљен у глувило не чујем ко ме зове
И не хајем за радост око које се паште
Са змијама спарени лабуди лелемуди
Наркотичари које кљукају заборавом
Побелиће ми перје Огласиће ме лудим
Кад све што памтим гракнем над озраченом

травом

Или су изумрли чији сам гласник био
Огрезли у несрећи Отко сам поцрнио

У дни славнаđо Немање

*† Ва име оћица и сина и свећађо духа. Ја
жуђан Мирослав зидах цркву свећађо Козме
и Дамјана у својих селах у дни велијеђа
жуђана славнађо Немање.*

Благај 1194

АНДРИЋЕВА КУПИНА

Све бежећи од овдашњих бабуна
Од радогоста од евет-писара
Омајом ме је заклонила Буна
И сенком кула несрећна владара
Украј Благаја Богу на ћенару
Од сваког скрита пева црква мала
Саслуживо је дроздић у шевару
И купина је оним пламом сјала
И зрикавци су вежбали опело
А кад се Једно у Тројицу свело
И завртело у роју светлаца
Из купине је почело да свити
Ја пусте цркве ја пустих светаца
Да ми се пуста Бога намолити

O га се зна ęроб

† В дни кнеза велијеѓа Михојла вmrје жуѓан
Грд ѕтребињски и в то леќто зида јему браш
жуѓан Радомир с синими јеѓовеми и жена
јему. Твара мајстор именом Браја. Боже ѕти
гај здравије.

Полице код Требиња 1151–1177

*Полеќа, Дружен, Дражеќа чину раку на
машерију у дни славнаѓо кнеза Храмка.*

Чичево код Требиња 1177–1200

*Ва дни ўправовернаѓо краља Владислава
и престави се раб божи од Гргомила.*

Полице код Требиња 1241

*А се лежи ęосиоја Беока, Крсћијашинова, кћи
Прибисава Косаче. А иица Вокашин.*

Влахолье код Калиновика 14. век

*А се лежи Радоња Раќковић. Поѓибох љод
ѓрадом, љод Кључем за свога ęосиодина
војеводу Сандаља.*

Кључ код Гацка 1404–1415

O га се зна ęроб.

АКО ПИТАШ ЗА МЕ

Давно ти сам лего где тишина веје
А безвремен целац поравнава међе
Где поноћно сунце никога не греје
А расути месец једва диже веђе
Овде где не ниче и када се сеје
Преко чега сенка Творчева не пређе
У пределу у ком мало ко зна где је
А откуд је дошо сећа се све блеђе
Мраморник и сечац жалобно нариса
Јелена и срну А због мог имена
У камене даске усече и писа
Богомначртана ћирилска писмена
Обриши тај пухор тишине и tame
Лакше ми је лежат ако питаш за ме

Ко би то юшро

† *Ко ће билег югубиши, югуби га Бог.*

*Ко би то юшро, да је юроклеј оцем и сином и
свештим духом.*

*А се нека се зна, јере уби юшка Брешку
Боровичића. А да су клаште те руке које би ово
јретуриле.*

*А се лежи кнез Влаћ Бијелић, у својој цркви у
свештом Лазару. Чловече, шако да нијеси
јроклеј, не шикај у ме.*

Не шикај у ме.

НЕ ТИКАЈ У МЕ

Ја кнез Влађ Бијелић властелин и проче
Дојахах на Белцу са Косова рањен
У Светом Лазару лежим испод плоче
Грешан и трулежан и са земљом сравњен
Чловече ако те словима опточе
У лаври где грех је ктиторима смањен
Зови како хоћеш то што смрћу поче
Ако ти гроб тичу нијеси сарањен
Не не тикај у ме орни читаоче
Лажима госпара иако си стрављен
Два Лазара ако у ропца укроче
И робац је зарном светлошћу преплављен
На баштини својој а твој Владаоче
Ја кнез Влађ Бијелић властелин и проче

На размирној крајини

*† А се лежи Вукосав војевода Влаћевић.
С мојом друЂовима дружином. И заѓибох на
размирној крајини за мођа Господина.
И донесоше ме дружина на своју јелеменићу
баштину. И да је јроклећ
шко ће у ме таќнући.*

У ме таќнући.

У САВИНОМ СЛОВУ

С размирне крајине до Светог Лазара
Низ небеску стрмен и песму косову
Силазим ти госпо до смртног пазара
Где год сам загибо падох на Косову
Уз Белца ти шаљем урок-поклисара
Који држи кључе душе у окову
Нареди казнацу да не жали пара
Шири стару цркву ко да кројиш нову
Чујеш ли возара Усталог Лазара
И Усекованог на Пољу Косову
Како немо поју ко два васкрсара
У очевој цркви запевку косову
И како сјајкају светлошћу квазара
Влађ и Вук Бијелић у Савином слову

Cag mr̄šav

† Си ками Осмиојин. И ово юрави Рагоје. О га
је юроси.

Ва име Божје а се [ками] ѡосиоје Стане.

*А сеји юосиави Вишоје на се и на својеју милу
и драгу кућницу.*

*Нека се зна. А се лежи Вук Башићевић.
Огради Вукша оца и добру мајер Јелицу.*

А се лежи Љубица Влашковица.

*Нека се зна како юроби Рагосав Вулићевић
ју ју за душу мајерину.*

*А се лежи Вукобраш Влађевић, Божи раб. А
се Ѯроб му дела син му Радоња. Туѓо моја, а
јако ли ће мене.*

Туј юочива Рагосав Грубач, саг мршав.

Cag mr̄šav.

А СИЈЕ КРСТ РАДОЈА

Стах
Бога молећи
И зла не мислећи
И уби ме
Гром

Узможни мужеви војводе властело
Кнезови казнаци тепчије и ини
Ви што сте живели како вам се хтело
Који се гордите стећком у Хумници
И ви што имате и душу и тело
Штиоци што чтете да смо били фини
Који сад хрлите у пороке смело
Почујте шта тули Радоје у тмини

Стах
Бога молећи
И зла не мислећи
И уби ме
Гром

А все видомо

*† Смрт не њоисках навидан од краљевица
босанскога и ђосиоцва србскога.*

*Да је знатно свакоме чловеку како симекох
блажо и ш љећа њодибох.*

*Ва име јивоје, љричисте Тројице, ђосиодина
ђосија Милутина билић, родом Црничан.*

Појубе ино, небо ли милосији божијеји.

Жишије: А жих у часије босанске ђосијоде.

*Примих дарове од велике ђосијоде и властеле
и од ѡрчке ђосијоде. А все видомо.*

А все видомо.

У ХУМСКОМ МИЛУТИН

Када прими даре велике господе
Босанске и грчке с прaporцем милости
У Хумско код Фоче безазлени оде
И погибе ино опљачкан до кости
У скитници божјак и у старцу дете
Потукач из Црнче с појасом од коже
Век за веком пита ко му вражду сплете
Кад је нишчи био твој службеник Боже
Пречиста Тројица теби је све знано
Како стече благо и ш њега погибе
И ту где омрче како је освано
На стећку стојећак са очима рибе
Сироти Милутин гост господе веље
Особени знаци штап и јеванђеље

С БОЖИЈОМ ПОМОШТИЈУ САМ

В име оца и сина и светаго духа
Се лежи раба божија Полихранија
А зовом мирским госпоја Радача
Жупана Ненца Чихорића кућница
А невеста жупана Вратка
И слуге Дабижива и тепчије Стипка
А кћи жупана Милтена Драживојевића
А казнацу Санку сестра
А постави си белег њен син Дабижив
С Божијом помоштију сам
Својми људми
В дни господина краља Твртка
А обнови овај ту дијак днес
И род и помози бог

Владици мојему Христу

† В леѣто 1454. аз раб Христу богоу гостоин
херцеѣ Стефан ваздвижох храм свеѧто
великомученика Христова Георгија. Моле
јему да юомолиш се о мне грешном владици
мојему Христу.

ХЕРЦЕГ СВЕТОГ САВЕ

Аз раб Христу богу херцег Стефан грешни
Ваздигох храм светом мученику Ђорђу
Сопот Сопотнице сви извори прешни
Дрине и планине кроза ме да прођу
Стишати ме неће Доме Неутешни
Ко кад црнорисци на молитву пођу
А Гојсав и Радин мрсни и успешни
Колено преклоне пред мог путовођу
И кад нисам јавно штио веру исту
Са Светим назирах Сунце у дну таме
Том виделу дигох покајницу чисту
Да у дан рођдества прострем мало сламе
И молим се теби да се молиш за ме
Свети Георгије владици мом Христу

СУНЧЕВИЋ

Грејало је јуче
Сад из мрака веје
Где млад месец уче
Да сја а не греје
Живот је већ бунцам
Под стећком из јаме
Оно мало сунца
Између две tame
Ништи худи пламен
Жиће у небиће
И раздраба камен
Али још не свиће
Сунце огрејано
С нама закопано

ИМАЊИЋ

На зборној гомили чи би овај камен
Чији ли је сада чи ли неће бити
Кнеза Имањића још сам читљив знамен
Пре него се саспем прочитај ме и ти
Никад немах много али ми не неста
А делих свакоме коме се подоба
Па и ти кад одеш са овога места
Ако тако немаш имаћемо оба
Белопчельанине који прашиш речи
Покаменоване крстате и твоје
Гробослов праведне од грабежи лечи
И зато не хајем када ме посвоје
Онај који чека дан што ће се збити
Зна чији је био чији неће бити

ЉИЉАН

Љиљане у долу чедна сило крина
Који Осењену златним прахом посу
Благовестио си чистој мајци сина
И с трновим венцем урасто у косу
Зашто се из цвета Богородичина
У крсту расцвета по ризама просу
Је ли лијер печат из Нагоричина
За стећке да знамо одакле су ко су
Из Давидовице или из Нереза
Или Миличине светле Љубостиње
Искрај Видоштака где те Грубач среза
А Дивац сребрним још опточи ињем
У каменој књизи крсна стазо крина
За други долазак Маријиног сина

НА ОДМИРАЧИ

Још док је одмирача мени блага и мека
Кроз камен са Прозрачца на оба света гледам
Јелена у теснацу плахога стрелац чека
А коњанику с копљем виторог још се не да
Кад спазио је стрелца подиже главу к небу
Парошци олистаše пропе се да полети
Тад све заслепи светлост у којој и сад зебу
И коњаник и стрелац А оно дете светли
Крстом на боку стећка у наручју човека
По кришкa од месеца голе им главе реси
Трошан је љутац камен нећe ни он довека
А души је разроко овде и на небеси
Моран на одмирачи немам шта чим да гледам
Сем оно светло дете што јелена вам не да

МИЛОРАДОВИЋИ

Од којих си мио рабро Од Рабрена
А где су ти војеводо деца жена
У Видову Пољу ми је сва родбина
По нама се гробље зваше Војводина
Под који се камен лего Милораде
Под крст с кога прозире се све што раде
Дигао сам руку сунцу кад је стало
Одбише ми десно крило и стопало
Зато што у нашем храму жито мисли
Житомислић запалише с ума сишли
Низ Видошку још отичу ове очи
У лишају и ранама док сведочим
На Радимљи на ничијој свој а чужди
Помени ме у молитви свеђу уждиј

Почшен вишез

† А се лежи добри јунак и чојек.

Бих живоме рад а мршва сахраних.

Кад хшех юбийши [юживеши] шага и умрех.

*Курјак Вучић: То и Бог зна и Босна и
Дубровник да су ме убилие у Бијеломе юльу...*

*Сије лежи Вукша Мишровић. Убише ме на
служби гостодина моћа, ма осветиши ме Page
Прибисалић, како је видиши добром и
Гостодину.*

*А сије вели Милаш Пријчинић: Чијем
служих, шем юокојен бих.*

*Леѓох је шуђој земљи, а билег ми сијоји на
башиши.*

Почшен вишез овди јадан дође.

ГЛАСИНЧАНИН

На Високом се поболи
На Дубоком му дан дојде
На коња су га поболи
Би ко да не би Па пројде
Кроз Средње Хте да преболи
Све само гробу да појде
На своме ни смрт не боли
Спашен из чуждег ко оде
А кад су коње оболи
Мрц је остао крај воде
На Високом се поболи
На Мокроме му ноћ дојде
Зде лежи у самштини
А белег на баштини

ВИСОТА

Ја сам се одавно спремао за ово
Без имена да се у смрти заклоним
Сад кад сам под крстом не треба ми слово
У крсту је свако слово од искони
Међу праведнике узнесе ме црви
Ту сад чекам сунце и кончином живим
Земљо свима иста мој мраморе сиви
Једном разапети зар су увек криви
Ма ко да си Крсто ово је прилика
Ти ако си мртав душа ти је жива
По гробу ми чепа на мегдан зазива
Разјарен што немам имена ни лица
Зар не видиш да си мртав за живота
Гласну се из Луке Безимен Висота

КОЛЕНОВИЋ

За своју господу
Молих се Господу
А сад гледам стишан
Из крста у нишан
Мој је камен мален
Моја рака плића
Ја нисам од ића
Од коленовића
Јуче је за јуче
А данас за данас
Спасиоци уче
Шта је боље за нас
Који брзо уче
Први се потурче

Уграк

† А се лежи Вукашин Добрашиновић. У тој
доби умрех. Свакому ме жао би мому.

И много на земљи би [убијено] а ја ни оштетејене
и никор оштетаје не би мртав.

Дружино, жалише ме. Млад с сећа свешта
ошидох, а један бих у мајке. А се тиса Уграк.

НЕОМРАЖЕН ЗЛУ НИ ДОБРУ

А се лежи добри Богдан
Доброг Домше син
Гласкао се само обдан
Ноћу био фин
Неомражен злу ни добру
У то доба мре
Имао је нарав бодру
Свак га жали бре
Пожали ме данас и ти
Немој печал крит
Добар хотех јунак бити
Прекрати ме смрт
Пет векова обноћ обдан
С мраморка се гласка Богдан

КОЛО

Камо си се упутила Љепосава на љељену
Побегуљо из женидбе уклетога барјактара
Када коло наопако око мога гроба крену
Шмугнула сам преводнику који се о души

стара

По љељену у камену загробна је киша лила
Кад нас муње уцрташе код Ждрела на

слеменику

Сунце ми је омрзнуло а земљица омилила
У Мирковој коси колам а немим у Калновику
Ако си се уморило на Гвозну у глувом колу
Где млад месец сенком оштри мач у руци

колођи

Окрени се Несуђено Виловоме пустом долу
И пред кућу урокљиву невестици црној дођи
Да смирени избледимо угашени босиоче
У каменом колу смрти клесаном на крову

плоче

А не умре все

† А не умре все.

СВЕТИ ВАСИЛИЈЕ

Родна кућо цркво столетна кошћело
Поспани камене с кога козе брсте
С поља или мора окле летиши пчело
Када писне бајам а розгве се крсте
У мом рукосаду тијом водоплавном
Где око чокота рибе се заплету
Па као за Оним јато крене за мном
Да насити гладне у посноме свету
Све докле Ждријело не усркне воду
А жежено сунце гром и травку спржи
За небо завезан уснух у Господу
А још видим да се цвет на вреску држи
И поље и море зелено и пусто
Да још једном видим Због тога сам усто

ЗИМОЊИЋЕВА ЧИТАНКА

Кад је Бог Богдана оноликог дао
С два места рођења и два метра раста
Метох Светог Саве јамачно је знао
Стара рана у тој јапији да срасте
Да Гареву пише Самодрежу памти
А треће му значе стара гробна слова
У каменом жигу Јер хартија пламти
Па кнез те мраморе ту вест са Косова
У свој гроб узида и надом утврди
Неколика века насамо са Христом
Сад Рашко и Вуја читко да свак види
Са Богданом поју и крсте се крстом
А снисходи Дена мати Вукашина
И овај да по том не падне прашина

ИЗНАД ЈАМЕ КРУШКА

Међу глогињама једина сам крушка
Са висине гледам купину и драчу
Ту прошивен језом развигорац шушка
Разрезане трепке коштуница плачу
Дрмају се чашке трс лозицу сочи
Увек исте ноћи ја цела побелим
И светле над бездном стооке ми очи
Жеже месечина и тугује пелим
Ту у сваком пупу трулежан плод тиња
Јер мене не беру худе руке мушке
Лакше би ми било да сам нероткиња
Да са моје гране не падају крушке
Тамо где падаше главе на дно јаме
Када посеја ме да светлим из таме

A ce ūica

*A ce ūica Brsan Kosarič, сужањ који се не
paguje.*

А СЕ СЕЧЕ ГРУБАЧ КАМИ

У што сте се загледале птичице небеске
На леђима танке срне јелену на рогу
Детелину са три листа лозице и леске
Подвезо сам плетеницом све у славу Богу
Урезао крст у сунце љиљана у крсту
Мач и венац коло књигу и радосну воду
Да кончином исцельује човека у Христу
Док се време не наврши да пева Господу
Из Виловог глувог кола урокљиву неву
Несуђеном Заручнику млад месец одводи
Пробио сам пут за душу у каменом спеву
Имањићу Сунчевићу Рабрену војводи
А се сече Грубач ками а ти речи реске
У то смо се загледале птичице небеске

ГРУБАЧЕВА ПЕСМА

Плазаљком од Ошанића

У мајдану ошанићком гробни бадњак док
усеџам
Сипајући живу воду у рупице и жилице
Да се шире док мраз стеже и док слушам
како јеца
Расцепљено срце стене Можда ће ме
пустимице
С клиновима полугама бридних руку и
рамена
У крилатој седри шкриљцу кречњаку и
миљевини
Док печатам усев смртни и усопшег
покаменам
Клином длетом и чекићем у земаљској
пиљевини
На стржевим облицама и дрвеним плавовима
У смуку саоницама углачаним лазовима
На Видово небо узнет невидима ова арка
Куд је стећак вукла Марта на свог црног сина
Марка
Да и горе камене знаменам
Од камена ником ни камена

СЛОВО У БРАНКОВИНИ

ОНА ЈЕ ЗНАЛА КО ЈЕ

Да немају никог другог до Десанку Максимовић, Срби не би били инокосни. Читаво једно, али страшно стоеће ова је словенска липа својим са-милосним шумом и сапатничким гласом тешила пасторчад историје и чинила им лада. Није се либила да одрешито каже како је рођена да живи за другога, да је десет пута Сестра, па једном Жена. Тако је сваки невољник у њеној поезији могао да нађе утеху, а сваки страдалник браниоца. Не имајући другога порода до песама, сви који српски и словенски зборе били су јој деца, род рођени. Она је славила Божије дело на хиљаде начина, посртала и понекад губила веру, сумњала, бивала богумилски здвојна, али само да би још дубље, душевније зарадила љубав Творца. Ко је онако као Десанка Максимовић волео оца, тај није био у завади с Богом: „Ати, знам, у свакој маленој минути / слушаш само шта шапћем ја на земљи доле.“ И ко је онако као Десанка Максимовић волео своју мајку, тај је могао разумети зашто је „Небо златан рубац у благој руци Богородице“. Како су у својој простодушности велики јер праведни стихови њене Посланице: „Исто смо пред Тобом ја и паук крсташ / и на каменој плочи шарка“. Ко се као Десанка Максимовић са својим народом возио трећом класом, коме су, као њој, сви у тој класи били ближњи, и сви једнаки „као на дан Страшног суда“, тај чека Други додазак Христов и верује у нетрулежност оне последње стварности. Таква вера и јесте јемац дуговечности и живота и поезије ове наше столетне липе, оне само њенске наивности којом је и дуго и

дубоко поседовала свет. Света се као непресушног Божијег рукописа Десанка Максимовић није могла начитати. *Свештарије, јер значи*, рече Иван В. Лалић, а значења му је, између осталих, на српски језик преводила ова песникиња. А зато што значи, живот је значајан, јер је симболичан – могли би потписати и Пастернак и Десанка. Наша Десанка Максимовић је, попут првих хришћана, већ у овом животу своје ближње гледала обасјане оном последњом светлошћу и такве их живописала. Она се са својим Бранковчанима простодушно обраћала Богу као каквом Великом Небеском Кмету. „Мој велики знак крста је кад праштајући махнем руком.“ И заиста, шта друго прожима њену царску књигу *Тражим Јомиловање* до тај свепраштајући, патенички знак крста. Овој великој њеној и нашој књизи красно би пристајале речи Његошевог Игумана Стефана: „А што ми се највише допада / Што свачему треба наздравити!“ И не само наздравити, већ и свему и свакоме опростити. Праштајте. Није нимало једноставна ова поема где је Десанка Максимовић у свим правцима распевала Душанов Законик. Говорећи час из цареве, час из себарске, калуђерске, поклисарске, робовске, меропахове, јеретичке или државне перспективе, из угла несхваћених, наивних, каменованих, завидних, оклеветаних, са становишта бабунских, непријатељских, јасновидачких и иних, наша песникиња говори самилосно и сапатнички превасходно гласом својим, песничким, у који се стачу сви ови бројни и брујни гласови од којих је сачињена јединствена органска спона са нашим средњим веком, у коме се огледају потоњи векови. Није се случајно овој књизи, по сведочењу Стевана Раичковића, толико обрадовао Васко Попа, песник сасвим друкчијег поетичког опредељења, који је тада већ увеклико био закорачио у своју чувену песничку авантуру са мо-

тивима из старе српске прошлости и митологије. И био, наравно, на разне начине оспораван. Сећам се, пише Раичковић, шта је једном Васко рекао: „Никада не знаш одакле ће ти стићи помоћи и подршка.“

Ослушнимо још једном барем део те помоћи и подршке:

*Ја знам ко сам
што звону
што са задужбина немањићких љева
што јасности његова гласа,
што штоме што ме од Студенице до Милешева
пратедови гледају с иконостаса
и што сваки у руци држи храм.*

Само су Јован Дучић и Десанка Максимовић, свако на свој начин, умели да славе империјалног Душана. Десанка Максимовић је нарочито славила, а каткад и подривала, цареве строге законе којима кажњава криве – „али не суровије / него што у закону стоји“. Волела је отменост и самосвест којом себе самодржац ограничава:

*Ја нисам Бог.
Само је он моћан шолико
да прашта,
само о њему не говори нико
да је слаб кад ојрости ...
само он кад њодиже сврђнуше
и мршве вакрсава,
клеветници ћуше,
не кажу да је занесењак или песник.*

Што не може цар, осим Бога, ето може песник. И зато Десанка Максимовић прашта.

Праштајте и ви што ћу овоме да додам неколика документарна детаља. Дуго сам тајио и дошао је дан да најзад признам како сам, инокосан и гневан, прву своју памтљивију песму „Рајковање“, давне

1966. године, био објавио са посветом Десанки Максимовић: „Зар за нас помиловање / за нас који смо већ и онако по милости божијој / и општинској / на земљи одржани, / од бога сачувани, / недужно нумерисани...“ И тако даље и све гневније. Десанки Максимовић, јер сам био без икога и јер нисам имао на кога свога да се љутим. Али Десанка ме је чекала – што за Дучића рече Данојлић – имала је времена! Када ме је, онаквог голуждравог и накострешеног, први пут угледала, пришла ми је, осмехнута, и праштајући махнула руком. А доцније, када би штогод алузивно и укосо, политички, а опет шеретски говорила, знала је, не само да махне руком него, онако по сељачки, и да намигне. После једне књижевне вечери где смо наступали, узела ме је под руку, похвалила песму коју сам говорио и припоменула да сам ја њен Херцеговац па да зато не смен да имам ниједан погрешан акценат. Да ниши више никада рекао „нишчи“, већ „нишчи“. Ту реч отада само тако и изговарам:

*Михольско лејто Фрајлице љубичице
Боси айостоли цвиле
У вришку бора ђаволи-веверице
Мрави на службу миле*

*Још сунце камен ћреје И мене ћреју ками
Тојло је и у ћробу
Мрави шијууни црви чекају да амин
Оштевам своме добу*

*Звона Прег ћрагом нишчи клече
У мраку юцкећају начећи свеци
Ја у судију ћледам*

*Нека ћо ћројоколу одумре ово вече
Лаку ноћ муницијо Ставајшће кројки меци
Време је га се ћредам*

(„Лаку ноћ муницијо“)

Са Десанком Максимовић имам две фотографије, два кадра истог сусрета у Приштини 1. октобра 1982. године. Узгред, тек подсећања ради, у јулу те године дефинитивно сам прешао у Београд. На једној фотографији Десанка је дигла руку на своју главу, као да се од сунца штити, и нешто ми важно – чини ми се да знам и шта – говори. На другој ме је, канда, том истом руком ухватила за дугме. Против урока, вальда. Да одагна зле силе од мене. Да ли их је одагнала?

Цењена господо, чланови жирија, ја сам знао одакле би ми могла стићи помоћ и подршка. И ви и ја знамо да је на вашу одлуку да ме узвисите на градом која носи њено име, Десанка Максимовић климнула главим. Јер зна ко сам. Јер зна ко смо.

У Бранковини, 16. маја 2009. године

О ПЕСНИКУ

Рајко Петров Ного (13. мај 1945, Борија, Калиновик). Учитељску школу завршио је у Сарајеву, а студије југословенске књижевности на Филозофском факултету, такође у Сарајеву. Постдипломске студије похађао је у Београду, где је одбранио магистарски рад *Сонети и Ђоеме Скендера Куленовића*. Био је уредник часописа *Лица* (1967–1968), затим секретар Удружења књижевника Босне и Херцеговине (1970–1972), те уредник у издавачкој кући *Веселин Маслеша* (1972–1982). Од 1982. живи у Београду, где ради као уредник у издавачкој кући БИГЗ до 2000, затим као предавач књижевности на Филозофском факултету у Српском, данас Источном Сарајеву (на Палама), за предмет Поезија и критика.

Прве песме објавио је у новосадским и сарајевским студентским листовима (*Index*, *Наши дани*), а прву прозу (*Запис о другарству*), за коју је добио награду Петар Кочић, у бањалучким *Пушевима*, 1963. године. Сарађивао је у *Лицима*, *Живоју*, *Ос-лобођењу*, *Пољима*, *Књижевним новинама*, *Књижевној речи*, *Књижевносити*, *Савременику*, *НИН-у*, *Лештанису МС*, *Полиштици* и др.

Објавио је књиге песама *Зимомора* (1967), *Зверињак* (1972), *Безакоње* (1977), *Планина и Ђочело* (1978), *Лазарева субота* (1989), *На кайјама раја* (1994), *Хајдуција / Мало документарних дешаља* (1998), *Недремано Око* (2002), књигу поетске прозе *Јечам и калојер* (2006) и *Не шикај у ме* (2008), две

књиге поезије за децу – *Родила ме шешка коза* (1977); *Колиба и шешка коза* (1981/1982), те више избора из поезије – *На крају миленија* (1987), *Зимомора* (1984), *Лазарева суботша и други дани* (1993), *Лирика* (1995), *Нек јада снијег, Господе* (1999), *Најљећије ћесме Рајка Пејшрова Ноћа* (2001), *Није све проћало* (2004)... Све Ногове песничке књиге доживеле су више издања.

Завод за уџбенике и наставна средства из Српског/Источног Сарајева објавио је 2003. године *Дела Рајка Пејшрова Ноћа* у пет књига: *Песме, Песме и ноће – Песме за децу, Есеји, Критике, Антологија српских јуначаких ћесама*.

Био је стални критичар у *Odgjeku* од 1970. до 1972. и те своје текстове објавио у књизи *Јеси ли жив* (1973). Од 1976. до 1978. публиковао је низ текстова о поезији Скендера Куленовића, које је пре-радио у својој студији *Обиље и расад мишерије* (1978). Студија је већим дијелом прештампана, заједно са неколико записа, критичких и есејистичких текстова, у књизи *На Вуковој спази* (1987). Објавио је и књигу есеја *Сузе и соколари* (2003). Ного је, поред тога, био приређивач и писац предговора за неколико веома значајних издања: *Пјесме Алексе Шантића* (1981), *Алекса Шантић, Песме* (1985, 1988), *Пјесме* (1990) и *Наш спари доме и друге ћесме* (2004); *Приче ког воде Ђамила Сијарића* (1982), *Сонети и ђоеме Скендера Куленовића* [1983], више издања Куленовићеве књиге *Стојанка мајка Кнежић-Ољка и друге ћесме*, од којих је прво објављено у Сарајеву (1973), друго 1975, а треће 1983, итд.; *Поезија и ђроза Бранка Ђорића*, I–IV (1987), *Очи на оба свећа* (избор из поезије и путописне прозе Јована Дучића) (2000, 2004), *Песме Јована Дучића* (2000), *Дела Јована Дучића* (2000), приређио је први и трећи том – *Песме и Благо цара Радован – Јунарса с Леунарса*.

Превођен је на више језика, а 2009. године, двојезично, на српском и руском језику, изашла му је књига *Тајни знаци / Тайные знаки*, Москва–Београд, саставио и са групом руских преводилаца и песника првео Андреј Базилевски.

Објавио је и неколико веома запажених, високо тиражних и често прештампаваних антологија српске народне поезије (*Српске јуначке јесме* [1987], [1990], [1995], *Oj давори, ши, Косоворавно* [1989, 1999], *Најлепши српске јуначке јесме* [2001, 2002]). Овај приређивачки, критички и есејистички рад Рајка Петрова Нога представља замашан до-принос српској култури и образовању...

Добио је више књижевних награда, међу којима су најпознатије: *Бранкова најрада* (1968), *Змајева најрада* (1978), *Исидорина најрада*, *Ђура Јакшић* (1985), *Милан Ракић* (1990), *Бранко Мильковић*, *Принц ријечи* (1993), *Свети Сава* (1994), *Јован Дучић* (1995), *Задлањски Орфеј* (1999), *Беловодска розета*, *Велика Базјашка љовеља*, *Пјесник – свједок времена* (2001), *Јован Дучић*, *Скендер Кулено-вић* (2001), *Златни крст кнеза Лазара* (2001), *Вишалова најрада* *Златни сунцокрећ* (2003), *Меша Селимовић* (2003), *Најрада Вукове задужбине* (2003), *Жичка хрисовуља* (2003) и *Одзиви Филићу Вишњићу* (2004), *Светозар Ђоровић* (2005/2006) – за најбоље прозно дело написано на српском језику (са Гораном Петровићем), *Десанка Максимовић* (2009), *Извијиска Његошева* (2010) за збирку *Не шикај у ме*.

За дописног члана АНУРС изабран је 27. јуна 1997, а за редовног 21. јуна 2004. године.

У јуну и јулу 1997. у Задужбини Илије М. Коларца и манастиру Студеници хорски је изведен музичко-поетска руковет „Врата Спаса” Светислава Божића и Рајка Петрова Нога, а снимак тих концерата објављен је у издању ПГП РТС-а као компакт-диск и видео-касета. На Ваведење 1999, та-

кође у Задужбини Илије М. Коларца, хорски је изведена музичко-поетска руковет „Сербијо, иже јеси (хиландарски палимпсест)“ истих аутора, којом је обележено осам векова Хиландара, а затим су, под истим насловом, објављени и књига и компакт-диск.

* * *

У основну школу на родним Боријама Ного по-лази школске 1951/1952. године, са навршених шест година, где је завршио три разреда а прво полуго-диште 4. разреда 1954/1955, после смрти мајке Стана (р. Домазет) Ного (Влаховићи код Љубиња, 1902 – Сарајево, 1954), Рајко похађа ОШ у месту Војвода Степа код Српске Црње у Банату, где је живео пе-сников стриц Трифко. У другом полугодишту се враћа оцу Петру и брату Радовану. Непуну годину после мајчине смрти умире и песников отац Петар – Пешо Ного (1884–1955), а Радован и Рајко прела-зе код тетке Маре Црњак у Мосоровиће, одакле као ћаци пешаци иду у основну школу у Шивољима. Лета 1955. године будућег песника и његовог брата 'преузима' општина Калиновик, која их шаље на мо-ре у Цавтат, а онда у требињско сиротиште „Драгица Правица“, где Рајко Ного школске 1955/1956. године похађа пети разред у ОШ „Браћа Домазет“ (Милан и Новица), који су, како ћемо у *Јечму и калојеру* са-знати, песникови ујаци. Како су због неких админи-стративних разграничења надлежности, припа(да)ли сиромашној општини Калиновик, она Радована и Рајка пребацује у ћачки дом у Невесињу, где Рајко 1956/1957. завршава шести, 1957/1958. седми и 1958/1959. осми разред.

Школске 1959/1960. Ного је у Сарајеву; у ћачком дому Медицинске школе на Бјелавама (Нушчићева 2), уписује се у Учитељску школу – Обала војводе Степе, где 1962/1963. стиче диплому учитеља. У Учитељској

школи, српскохрватски језик и књижевност предаје му Рајка Марковић, кћерка књижевника Марка Марковића. Већ те, 1963. године, Ного је за први про-зни рад („Запис о другарству“), објављен у бањо-лучким *Пушевима*, добио књижевну награду „Петар Кочић“. Председник жирија био је Салко Назечић, а један од чланова Бранко Милановић.

Школске 1963/1964. Рајко Ного уписује Фило-зофски факултет у Сарајеву, где је дипломирао 1968. године. Када је почeo да објављује поезију, своме имену додаје оно Петров – да се зна чији је и да не-коме припада. Док је још био на четвртој години студија, 1967. године, у библиотеци „Нада“ сарајев-ске издавачке куће „Свјетлост“ излази му *Зимомо-ра*, за коју је (1968) добио Бранкову награду. На по-знатим „липањским гибањима“ у јуну 1968. године, преузима улогу „младог јакобинца“ и на студент-ским демонстрацијама са крова Филозофског фа-култета рецитује своје стихове, што смо понекад могли видети у ТВ времеплову. О томе је сам пе-сник више пута упечатљиво сведочио и беседио.

Као стипендист Филозофског факултета у Са-рајеву одлази у Београд, где на Филолошком фа-култету уписује постдипломске студије (1968/1969. и 1969/1970). У јесен 1968, на чувеној трибини „Код Орфеја у осам“, у београдском Дому омладине, го-вори Милош Црњански и представља групу песни-ка из Ногове генерације. Црњански тада издаваја две Ногове песме – „Клетву“ и „Песму о смрти“. У уводној беседи Црњански чита Ногову „Клетву“, а за неке од ових песника, међу којима је Ного бар-јактар, писац *Ламенћа нај Београдом* каже да му се свићају јер им је поезија мушка.

* * *

Белешка је састављена према студији Бранка Стојановића *Ногова жеравица речи* (2008).

САДРЖАЈ

На својој јлеменићу на Голубачи 5

ЗИМОМОРА

Твоје је да корачаш 9

ПОД ИНТЕРНАТСКИМ НЕБОМ 10

Успаванка 10

Запис за блиједу за ову биједу 11

За инат 12

Суша 13

На нас и гадове 14

БЕЗ КРОВА 15

Клетва 15

Пејов до у сјечи 17

Брат 18

Обли златни врх Лелије 19

Сунцокрет 20

У МАХОВИНИ ДЕТИЊСТВА 21

Сан 21

Ствари које смо волели 22

Пир вукова 23

Ево још два дана празно прокоцкана 24

Пејзаж 25

Ево ме је опет стисла стара болька	26
Прстеновање	27
Шта мисли чемпрес вити	28
Ноћобдија земље	29
Кад врео с мишљу на тебе	30
Земљина тежа	31
 ПОСВЕ НЕМ	32
 Ово што још ходи светом	32
Песма о смрти	33
Оздрављење	34
Мисао погибельна	35
Зимомора	36
Врати се у пећину	37
Повратак	38
Нема вечност	39
Хроми Хефест	40
Мој случај	41
 ЗВЕРИЊАК	
 Планинска песма	45
 У ЗВЕРИЊАКУ	46
 Жутокљунац	46
Казивање о ласици	47
Кртица	48
О даждевњаку	49
Хлеб и со	50
Тајни знаци	51
Међу зверима	52
 МЕЂУ ЉУДИМА	53
Магла	53

А ВИ	54
На тесном месту	55
Запис за манастир Савину	56
Ноћ. Ледени таласи каналом	57
Идила	58
Нови јуни	59
Затвори своје окно и пиши ову пјесму	60
Бразда неспокоја, тј. бразда смрти	61
 СА СОБОМ	 62
На почетку свега	62
Огњиште света	63
Мудрост скритих	64
Страшна прича	65
Изван света	66
У врховној зени	67
Љупка паучина	68
Из пазува бога	69

БЕЗАКОЊЕ

Портрет уметника у младости	73
Док раде инструменти	74
О илиндану јахах коње	75
Та чарна безакоња	76
Мајка ми ниси	77
Сијамски близанци	78
Кад ћаво тикве сади	79
Док пахуљице лете	80
Белина ће да нас прене	81
Мада узалуд све је	82
Могло је да се не догоди	83
Зрело жито вилов доле босиоче плави	84
Стварна је тек љубав беде и небеса	85
Идем у калуђере	86
Ја сву ноћ чеках твоја дела	87

То изгубљено сопство	88
Затвори капке спусти резе	89
Лаку ноћ муницијо	90
Зрелост је све	91
Твоје се тужбалице ко успаванке чују	92
Доме бивши доме	93
Нек отрови твоји чађе	94
Рашта болан оде у хајдуке	95
Вера очајника	96
Да се наше речи не размину	97

ХАЈДУЧИЈА

Надиремо скитски	101
Вјетар Кајмакчалана	102
Брђански Копилан	104
Повуците ме за консеквенцу	107
Коњи коњи	110
Као торпедо у подморници	112
Ствари су једноставне	114
Из нове хајдучије	116
Ко сада рајкује	118
Пролеће. Мало документарних детаља	121
Планина и почело	123
Са Романије	125
Појање с коца	126
Лагано с тугом	128
Вождовачка пјесма	130
Извјештај из Игала	131
Сањам	134
Један повјерљив разговор	137
На крају миленија	138

ЛАЗАРЕВА СУБОТА

ПРЕД ГРАЧАНИЧКИМ СУДОМ	144
------------------------------	-----

Пред страшним судом на грачаничком зиду ...	144
Косовка девојка	145
Балада о води	146
Вапором из Невијорка	148
 У ВИЛОВОМЕ ДОЛУ	149
 Задушница	149
У буково оно доба	150
У колиби крај пута	151
Листови вјечног календара	152
Крпљи и младежи	153
Балада о ножу	154
Маћехица	155
Балада о сирочади	156
Запретано	157
Успаванка	158
Из истог казана	160
Балада о коприви	161
Нек пада снијег Господе	163
Исто је сунце сјало	164
 НА ЦВЈЕТНУ НЕДЈЕЉУ	165
 На Цвјетну недјељу	165
О Петрову дне	166
Сватови	167
Балада о Ђурђевдану	168
А о моме крсноме имену	169
Лазарева субота	170
 НА КАПИЈАМА РАЈА	
 На капијама раја	173
Иза рата	174
Где Је Овде Лево	175
У животу ама у рђаву	176

Из долине плача	177
Огледао сам се на месечини	178
На првој киши	179
Са жутом звездом на рукаву	180
Епитаф за М. С.	181
Јован Дучић. Епитаф	182
Буди мене миран.....	183
Увелак	184
Сонет-Крстоносац	185
Потоп	186
Помрачење	187
Откривење	188
Његошу у Венецији	189
Свлак	190
Врата Спаса.....	191
Данак	192
Извештај Владику Захумско-Херцеговачког ..	193
Човек пева после рата	194
Крај наметне громиле	195

НЕДРЕМАНО ОКО

I

Недремано Око	201
Орфеј и Еуридика	202
На Каракају	203
Песма ћука.....	204
Будница и успаванка	205
Бели Вук	206
Туга	207
Покладе	209
Невесињски иконостас	210
И Хомер задрема.....	211
Балада о трамвају	213
Чрте и резе	214
Дозивање оца	215

Тајна вечера	216
Не гледам кроз прозор	217

II

Тропар у два гласа	221
Други долазак	222
Кенотаф	223

III

Чуо сам песму сирена	227
Тужбалица	229
Молитва	230
Разроко	231
Књига о Јову	232
Даринкин рубац	234
Челе Рашовића	235
Писмо гроболомцу	236
Гле Срби	237
Сузна молитва	239
Житејскоје море	240
Тропар лета	241
Источни петак	242
На Калемегдану	243
Дело твојих руку	244
НЕ ТИКАЈ У МЕ	245

Отко сам поцрнио	248
У дни славнаго Немање	249
Андрђева купина	250
О да се зна гроб	251
Ако питаш за ме	252
Ко би то потро	253
Не тикај у ме	254
На размириој крајини	255

У Савином слову	256
Сад мртав	257
А сије крст Радоја	258
А все видомо	259
У Хумском Милутин	260
С Божијом помоштију сам	261
Владици мојему Христу	262
Херцег Светог Саве	263
Сунчевић	264
Имањић	265
Љиљан	266
На одмирачи	267
Милорадовићи	268
Почтен вitez	269
Гласинчанин	270
Висота	271
Коленовић	272
Угарак	273
Неомражен злу ни добру	274
Коло	275
А не умре все	276
Свети Василије	277
Зимоњићева читанка	278
Изнад јаме крушка	279
А се писа	280
А се сече Грубач ками	281
<i>Грубачева јесма</i>	282

СЛОВО У БРАНКОВИНИ

Она је знала ко је	285
О песнику	291

Рајко Петров Ного
ЧОВЕК СЕ ВРАЋА КУЋИ
ИЗАБРАНЕ ПЕСМЕ

Издавачи
ЗАДУЖБИНА „ДЕСАНКА МАКСИМОВИЋ“
Београд, Скерлићева 1

НАРОДНА БИБЛИОТЕКА СРБИЈЕ
Београд, Скерлићева 1

За издаваче
Бошко Сувајчић
Срећен Југричић

Уредници
Ана Ђосић-Вукић

Ликовна опрема
Добрило Николић

Графички уредник
Бранко Христић

ISBN 978-86-82377-31-3 (НБС)

Тираж: 300 примерака

Штампа
Чигоја

СИР – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

821.163.41-1

НОГО, Рајко Петров, 1945–

Човек се враћа кући : изабране песме / Рајко Петров
Ного. – Београд : Задужбина „Десанка Максимовић“ : На-
родна библиотека Србије, 2010 (Београд : Чигоја штам-
па). – 304 стр. ; 21 см

Тираж 300. – О песнику: стр. 291–295.

ISBN 978-86-82377-31-3 (НБС)

COBISS.SR-ID 174640140
